

**Landesbibliothek Oldenburg**

**Digitalisierung von Drucken**

**M. Tvllii Ciceronis|| Epistolae Familiares.||**

**Cicero, Marcus Tullius**

**Venetiis, 1565**

Liber XIII.

[urn:nbn:de:gbv:45:1-724041](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-724041)

CICERONIS EPISTOLARVM

AD MEMMIVM, ET ALIOS,

LIBER XIII.

ARGVMENTVM.

Memmius, lege Pompeia de ambitu, ut Appianus tradit lib. 2. de bel. ci. condemnatus, Athenis exsul habitabat. ab eo petit Cicero, ut in gratiam redeat cum Patrone Epicureo, eiq. locum concedat, ubi Epicurus habitauerat. Ibat Cicero in prouinciam, cum haec scripsit.

Cicero s. d. Memmio.

*TSI non satis mihi constiterat, cum aliqua ne animi mei molestia, an potius libenter te Athenis uisurus essem; quod iniuria, quam accepisti, dolore me afficeret, sapientia tua, qua fers iniuriam, laetitia: tamen uidisse te malletm. nam, quod est molestiae, non sane multo leuius est, cum te non uideo: quod esse potuit uoluptatis, certe, si uidissem te, plus fuisset. itaque non dubitabo dare operam, ut te uideam, cum id satis commode facere potero. interea, quod per litteras & agitecum, & ut arbitror, confici potest, agam. nunc a te illud primum rogabo, ne quid inuitus mea crassa facias; sed id, quod mea intelliges multum, tua nullam in partem interesset, ita mihi des, si tibi, ut id libenter facias, ante persuaseris. Cum Patrone Epicureo mihi omnia sunt communia; nisi quod in philosophia uehementer ab eo dissentio. sed & initio Romae, cum te quoque, & tuos omnes obseruabat,*

haec familia a Mnestheo Aeneae socio duxit originem. uide Ser. lib. 4. Aen. in illo uersu. Mox Italus Mnestheus.

insinuatio ad captandam beneuolentiam.

idem in extrema epistola.

Cicero enim Academicus.





seruabat , me coluit in primis : & nuper , cum ea ,  
 quae uoluit , de suis commodis , & praemijs con-  
 secutus est , me habuit suorum defensorum , &  
 amicorum fere principem : & iam a Phaedro ,  
 qui nobis , cum pueri essemus , ante quam Phi-  
 lone[m] cognouimus , ualde , ut philosophus , po-  
 stea tamen , ut uir bonus , & suauis , & officiosus ,  
 probabatur , traditus mihi , commendatusq. est .  
 Is igitur Patro cum ad me Romam litteras misisset ,  
 uti te sibi placarem , peteremque , ut nescio  
 quid illud Epicuri parietinarum sibi concederes :  
 nihil scripsi ad te ob eam rem , quod aedificatio-  
 nis tuae consilium mea commendatione nolebam  
 impediri . idem , ut ueni Athenas , cum , idem ut  
 ad te scriberem , rogasset ; ob eam causam impe-  
 trauit , quod te abiecisse illam aedificationem , con-  
 stabat inter omnes amicos tuos . quod si ita est ;  
 & si iam plane tua nihil interest : uelim , si qua  
 offensus uncula facta est animi tui , peruersitate ali-  
 quorum ; ( noui enim gentem illam ) des te ad le-  
 nitatem , uel propter tuam summam humanita-  
 tem , uel etiam honoris mei causa . equidem , si  
 quid ipse sentiam , quaeris ; nec , cur ille tanto-  
 pere contendat , uideo , nec cur tu repugnes : nisi  
 tamen multo minus tibi concedi potest , quam illi  
 laborare sine causa . quamquam , Patronis &  
 orationem , & causam tibi cognitam esse , cer-  
 to scio . honorem , officium , testamentorum ius ,  
 Epicuri auctoritatem , Phaedri obtestationem ,  
 sedem ,

nide ep. 8. l. 9.

minimam rem  
 a se peti offen-  
 dit , quo facili-  
 us impetret .

uide ep. 15. l. 9.

Epicureos .

nisi ualet sed ,  
 ut ep. 73. h. l. &  
 ad Att. ep. 14. l.  
 5 & 6. & 23. l.  
 21 . & in ep. ad  
 Hirrium , apud



sedem, domicilium, uestigia summorum hominum sibi tuenda esse dicit. totam hominis uitam, rationemque, quam sequitur in philosophia, derideamus licet, si hanc eius contentionem uolumus reprehendere. sed mehercule, quando illi, ceteris que, quos illa delectant, non ualde inimici sumus; nescio an ignoscendum sit huic, si tantopere laborat: in quo etiam si peccat, magis ineptus, quam improbitate peccat. Sed, ne plura; (dicendum enim aliquando est) Pomponium Atticum sic amo, ut alterum fratrem. nihil est illo mihi nec carius, nec iucundius. is, non quo sit ex istis, (est enim omni liberali doctrina politissimus: sed ualde diligit Patronem, ualde Phaëdrum amauit) sic a me hoc contendit, homo minime ambitiosus, minime in rogitando molestus, ut nihil umquam magis. nec dubitat, quin ego a te nutu hoc consequi possim, ita etiam, si aedificaturus esses. nunc uero, si audierit te aedificationem deposuisse, neque tamen a te intrasse; non te in me illiberalem, sed me in se negligentem putabit. Quamobrem peto a te, ut scribas ad tuos, posse tua uoluntate decretum illud Areopagitarum, quem ὑπομνηματισμὸν illi uocant, tolli. Sed redeo ad prima. prius uelim tibi persuadeas, ut hoc mea causa libenter facias, quam ut facias. sic tamen habeto; si feceris, quod rogo, fore mihi gratissimum. Vale.

Nonium: & alibi. loquitur ex persona Patronis. Epicureos enim significat.

multi enim boni uiri Epicureorum dogmata probabant, ut Atticus, Papirius, Cassius. ad Att. ep. 19. lib. 5. & hic ep. 25. lib. 9 & ep. 15. lib. 15.

15. de Fin. ad Atticum ep. 2. & 19. lib. 5.

abiecisset, dixit in hac ipsa rep.

ARG.



ARG. Petit, ut Euandro statuario de sacrarij habitatio-  
ne accommodet.

Cicero s. D. Memmio. 2

puteo aediū par-  
tem fuisse.

quo die locabā  
tur domns. ep.  
3. lib. 2. ad Q.  
fratrem.

C. AVIANO Euandro, qui habitat in tuo  
sacrario, & ipso multum utor, & patrono eius  
M. Aemilio familiarissime. peto igitur a te ma-  
iorem in modum, quod sine tua molestia fiat, ut ei  
de habitatione accommodes. nam, propter opera  
instituta multa multorum, subitum est ei remi-  
grare Kal. Quint. Impedior uerecundia, ne te  
pluribus uerbis rogem. neque tamen dubito, quin,  
si tua nihil, aut non multum intersit, eo sis ani-  
mo, quo ego essem, si quid tu me rogares. mihi  
certe gratissimum feceris. Vale.

ARG. Fufium commendat, quem & ante praefens prae-  
senti commendarat.

Cicero s. D. Memmio. 3

commendat ab  
amicitia sua, a  
doctrina, ab hu-  
manitate.

qui amicos, &  
de se se bene  
meritos, omni  
genere officii  
colit.

A. F V F I V M, unum ex meis intimis, ob-  
seruantissimum, studiosissimumq. nostri, erudi-  
tum hominem, & summa humanitate, tuaq.  
amicitia dignissimum, uelim ita tractes, ut mihi  
coram recepisti. tam mihi gratum id erit, quam  
quod gratissimum. ipsum praeterea, summo of-  
ficio, & summa obseruantia, tibi in perpetuum  
deuinxeris. Vale.

ARG. Volaterranos accurate commendat.

Cicero s. D. Q. Valerio, Q. F.

Orcae, legato, propraet. 4

C V M municipibus Volaterranis mihi sum-  
ma neces-



ma necessitudo est. magno enim meo beneficio affecti, cumulatissime mihi gratiam retulerunt. nam nec in honoribus meis, nec in laboribus unquam defuerunt. cum quibus si mihi nulla causa intercederet; tamen quod te uehementissime diligo, quodq. me a te plurimi fieri sentio, mone-rem te, & hortarer, ut eorum fortunis consule- res, praesertim cum prope praecipuam causam haberent ad ius obtinendum: primum, quod Silla- ni temporis acerbitatem deorū immortalium be- nignitate subterfugerunt: deinde, quod summo studio populi R. a me in cōsulatu meo defensi sunt. cum enim tribuni pl. legem iniquissimam de eo- rum agris promulgassent facile senatui, popu- loq. R. persuasi, ut eos ciues, quibus fortuna pe- p̄cisset, saluos esse uellent. hanc actionem meam C. Caesar primo suo consulatu in lege agraria com- probauit. agrumq. Volaterranum, & opidum om- ni periculo in perpetuum liberauit: ut mihi du- bium non sit, quin is, qui nouas necessitudines adiungat, uetera sua beneficia conseruari uelit. quam obrem est tuae prudentiae, aut sequi eius auctoritatem, cuius sectam, atque imperium sum- ma cum tua dignitate secutus es; aut certe illi integram omnē causam reseruare. Illud uero du- bitare non debes, quin tam graue, tam firmum, tam honestum municipium tibi tuo summo benefi- cio in perpetuū obligari uelis. Sed haec, quae scri- pta sunt supra, eo spectant, ut te hortet, et suade- am: reli-

de quo proxi-  
me subiungit.

ep. 29. hufus l.  
& 8. & 9 15.

ne agri eorum  
diuiderentur.

temporibus  
Syllanis.  
quam tulit de  
agro Capano,  
& Stellati diui-  
dendo. Suet.



am: reliqua sunt, quae pertinent ad rogandum: ut non solum tua caussa tibi consilium me dare putes, sed etiam, quod mihi opus sit, me a te petere, & rogare. Gratissimum igitur mihi feceris, si Volaterranos omnibus rebus integros, incolumesq. esse uolueris. eorum ego domicilia, sedes, rem, fortunas, quae & a dijs immortalibus, & a praestantissimis in nostra rep. ciuibus summo senatus, populiq. studio conseruatae sunt, tuae fidei, iustitiae, bonitatiq. commendo. si pro meis pristinis opibus facultatem mihi res hoc tempore daret, ut ita defendere possem Volaterranos, quae admodum consueui tueri meos: nullum officium, nullum denique certamen, quo illis prodesse possem, praetermitterem. sed quando apud te nihilominus hoc tempore ualere me confido, quae ualuerim semper apud omnes: pro nostra summa necessitudine, pariq. inter nos, & mutua beneuolentia ab te peto, ut ita de Volaterranis mereare, ut existiment eum quasi diuino consilio isti negotio praepositum esse, apud quem unum nos, eorum perpetui defensores, plurimum ualere possemus. Vale.

Caesarem significat, de quo proxime locutus est.

ep. 6. l. 2. dixit, Omni non modo contentione, sed etiam dimicatione.

agrorum diuisionis.

plus quam amicitia, significat.

ARG. Rogat, ne Curtii ager diuidatur: idq. etiam rationibus conatur persuadere.

Cicero s. D. Q. Valerio, Q. F.

Orcae, legato, propraet.

NON moleste fero, eam necessitudinem, quae mihi tecum est, notam esse quamplurimis. neque tamen ob eam causam, quod tu optime existimare





existimare potes, te impedio, quo minus susceptum negotium pro tua fide, & diligentia ex uoluntate Caesaris, qui tibi rem magnam, difficilemque commisit, gerere possis. nam, cum multi a me petant multa; quod de tua erga me uoluntate non dubitent: non committo, ut ambitione mea conturbem officium tuum. C. Curtio ab ineunte aetate familiarissime sum usus. eius & Syllani temporis iniustissima calamitate dolui: & cum ijs, qui similem iniuriam acceperant, amissis omnibus fortunis, reditus tamen in patriam uoluntate omnium cōcedi uideretur; adiutor incolumitatis fui. is habet in Volaterrano possessionem, cum in eam, tamquam e naufragio, reliquias contulisset. hoc autem tempore eum Caesar in senatum legit: quem ordinem ille, ista possessione amissa, tūeri uix potest. grauissimum autem est, cum superior factus sit ordine, inferiorem esse fortuna: minimeque conuenit, ex eo agro qui Caesaris iussu diuidatur, eum moueri, qui Caesaris beneficio senator sit. sed mihi minus libet multa de aequitate rei scribere; ne caussa potius apud te ualuisse uidear, quam gratia. Quamobrem te maiorem in modum rogo, ut C. Curtij rem meam putes esse; quidquid mea caussa faceres, ut id, C. Curtij caussa cum feceris, meum existimes. quod ille per me habuerit, id me habere abs te putato. hoc te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

caprat beneuolentiam a modestia.

nemo enim senator esse poterat, nisi possideret DCCC millia. Suetonius in Augusto. nemo eques, nisi CCCC millia; nemo decurio, nisi centū millia, non modo stante rep. uerum & imperatorum aetate: quod Plinii minoris docet epistola.



ARG. Generatim omnes amicos Cuspium commendat, nominatim L. Iulium, & P. Cornelium.

Cicero s. D. Q. Valerio, Q. F.  
Orcae, legato, propraet. 6

paludati ibant  
in prouincijs.  
ep. 17. lib. 15.

a promissis Va-  
lerii.

publicanorum.  
ep. 9.

a studio suo.

a studio Cu-  
spii.

SI uales, bene est: ego quidem ualeo. Credo te memoria tenere, me & coram P. Cuspio tecum locutum esse, cum te prosequerer paludatum; & idem postea plurimis uerbis tecum egisse, ut, quoscumque tibi eius necessarios commendarem, haberes eos in numero meorum necessariorum. id tu pro tua summa erga me beneuolentia, perpetuaq. obseruantia mihi liberalissime, atque humanissime recepisti. Cuspium, homo in omnes suos officiosissimus, mirifice quosdam homines ex ista prouincia tuetur, & diligit; propterea quod fuit in Africa bis, cum maximis societatis negotijs praeesset. itaque hoc eius officium, quod adhibet erga illos, ego mea facultate, & gratia soleo, quantum possum, adiuuare. quare Cuspianorum omnium commendationis causam hac tibi epistola exponendam putauit: reliquis epistolis, tantum faciam, ut notam apponam eam, quae mihi tecum conuenit, & simul significem de numero esse Cuspium amicorum. sed hanc commendationem, quam his litteris consignare uolui, scito esse omnium grauissimam. nam P. Cuspium singulari studio contendit a me, ut tibi quam diligentissime. L. Iulium commendarem. eius ego studio uix uideo mihi satisfacere posse, si utar uerbis ijs, quibus;

cum



cum diligentissime quid agimus, uti solemus. noua quaedam postulat; & putat me eius generis artificium quoddam tenere. ei ego pollicitus sum, me ex intima nostra arte deprompturum mirificum genus commendationis. id quando assequi non possum, tu re uelim efficias, ut ille genere mearum litterarum incredibili quodam perfectum arbitretur. id facies, si omne genus liberalitatis, quod & ab humanitate, & potestate tua proficisci poterit, non modo re, sed etiam uerbis, uultu denique expresseris. quae quantum in prouincia ualeant, uellem expertus esses. sed tamen suspicor ipsum hominem, quem tibi commendo, perdignum esse tua amicitia: non solum, quia mihi Cuspius dicit, credo; tametsi id satis esse debebat; sed quia noui eius iudicium in hominibus, & amicis deligendis. Harum litterarum uis quanta fuerit, propediem iudicabo; tibi que, ut confido, gratias agam. ego, quae te uelle, quaeq. ad te pertinere arbitror, omnia studiose, diligenterq. curabo. Cura ut ualeas.

ergo paullo ante Valerius in prouinciã peruenerat.

ab opinione sua.

P. Cornelius, qui tibi has litteras reddidit, est mihi a P. Cuspio commendatus. cuius causa quantopere cuperem, deberemque, profecto ex me facile cognouisti. uehementer te rogo, ut cures, ut ex hac commendatione mihi Cuspius quammaximas, quamprimum, quam saepissime gratias agat.



ARG Petit a Cluio, ne uectigal, Atellano municipio  
impositum, exigat, sed integram causam Caesari conferuet.

puto esse Pu-  
teolanum. ui-  
deep, 56.

Cicero s. D. C. Cluio.

7

exigendi uecti-  
galia.

epist. 1.

a Caesare domi-  
nante imposi-  
tis.

Caesarem desi-  
gnat.

CUM, in Galliam proficiscens, pro nostra  
necessitudine, tuaq. summa in me obseruantia ad  
me domum uenisses; locutus sum tecum de agro  
uectigali municipij Atellani, qui esset in Gallia;  
quantoq. opere eius municipij causa laborarem,  
tibi ostendi. post tuam autem profectiorem,  
cum & maxima res municipij honestissimi, mi-  
hiq. coniunctissimi, & summum meum officium  
ageretur: pro tuo animo in me singulari existi-  
maui me oportere ad te accuratius scribere. etsi  
non sum nescius, & quae temporum ratio, &  
quae tua potestas sit: tibiq. negotium datum  
esse a C. Caesare, non iudicium, praeclare in-  
telligo. quare a te tantum peto, quantum &  
te facere posse, & libenter mea causa factu-  
rum esse arbitror. Et primum uelim existimes,  
quod res est, municipij fortunas omnes in isto  
uectigali consistere; his autem temporibus hoc  
municipium, maximis oneribus pressum, sum-  
mis affectum esse difficultatibus. hoc etsi com-  
mune uidetur esse cum multis; tamen mihi crede  
singulares huic municipio calamitates accidisse:  
quas iccirco non commemoro, ne, de miseris  
meorum necessariorum conquerens, homines,  
quos nolo, uidear offendere. itaque nisi magnam  
spem



spem haberem, C. Caesari nos causam municipij probaturos; non erat causa, cur a te hoc tempore aliquid contenderem. sed quia confido, mihiq. persuasi, illum & dignitatis municipij, & aequitatis, & uoluntatis etiam erga se habiturum esse rationem: ideo a te non dubitavi contendere, ut hanc causam illi integram conseruares. quod etsi nihilo minus a te peterem, si nihil audiuissem te tale fecisse: tamen maiorem spem impetrandi naetus sum, postea quam mihi dictum est, hoc idem a te Regienses impetrauisse. qui etsi te aliqua necessitudine attingunt: tamen tuus amor in me sperare me cogit, te, quod tuis necessarijs tribueris, idem esse tributurum meis: praesertim cum ego pro his unis petam, habeam autem, qui simili causa laborent, complures necessarios. Hoc me non sine causa facere, neque aliqua leui ambitione commotum a te contendere, etsi te existimare arbitror: tamen mihi affirmanti credas uelim, me huic municipio debere plurimum; nullum umquam fuisse tempus neque honorum, neque laborum meorum, in quo non huius municipij studium in me exstiterit singulare. Quapropter a te etiam atque etiam pro nostra summa coniunctione, proq. tua in me perpetua, & maxima beneuolentia maiorem in modum peto, atque contendo, ut, cum fortunas agi eius municipij intelligas, quod sit mihi necessitudine, officijs, beneuolentia coniunctissimum,

II 3 id

aduerte ad commendationem tria sumi, dignitatem eius, qui commendatur; rei aequitatem; studium erga illum, cui commendatur.

ab exemplo.

a modestia sua,

& supra honores, & labores antitheta posuit, ep. 4.



id mihi des: quod erit huiusmodi, ut, si a Caesare, quod speramus, impetrauerimus, tuo beneficio nos id consecutos esse iudicemus; sin minus, pro eo tamen id habeamus; quando a te data sit opera, ut impetraremus. hoc cum mihi gratissimum feceris: tum uiros optimos, homines honestissimos, eosdemq. gratissimos, & tua necessitudine dignissimos, summo beneficio in perpetuum tibi, tuisq. deuinxeris. Vale.

A R G. Rogat Rutilium, ut in agrorum diuisione Albini praedia ne attingat.

Cicero s. d. M. Rutilio.

8

C V M & mihi conscius essem, quanti te facerem; & tuam erga me beneuolentiam expertus essem; non dubitavi a te petere, quod mihi petendum esset. P. Sextium quanti faciam, ipse optime scio; quanti autem facere debeam, & tu, & omnes homines sciunt. is cum ex alijs te me studiosissimum esse cognosceret, petiuit a me, ut ad te quam accuratissime scriberem de re C. Albini senatoris: cuius ex filia natus est L. Sextius, optimus adolescens, filius P. Sextij. Hoc iccirco scripsi, ut intelligeres non solum me pro P. Sextio laborare debere, sed Sextium etiam pro Albino. res autem haec est. A M. Laberio C. Albinus praedia in aestimationem accepit: quae praedia Laberius emerat a Caesare de bonis Plo-  
titanis. ea si dicam non esse e rep. diuidi, docere te uidear, non rogare. sed tamen cum Caesar Syl-  
lanas

ut uoluntas  
pro te sit.

qui tribunus  
pl. Ciceronem  
ab exilio redu-  
xit.

apparet in ora-  
tione pro Sext.

f. ex lege Cae-  
saris de aestima-  
tione. l. 3. com-  
mēt. de bel. ci.



lanas uenditiones, & assignationes rãtas esse uelit, quo firmiores existimentur suae: si ea praedia diuidentur, quae ipse Caesar uendidit, quae tandem in eius uenditionibus esse poterit auctoritas? sed hoc quale sit, tu pro tua prudentia considera- bis. ego te plane rogo, atque ita, ut maiore studio, iustiore de caussa, magis ex animo rogare ni- hil possim, ut Albino parcas, praedia Laeberiana ne attingas. magna me affeceris non modo laeti- tia, sed etiam quodam modo gloria, si P. Sextius homini maxime necessario per me satisfecerit, cū ego illi plurimum debeam. quod ut facias, te ue- hementer etiam atque etiam rogo. maius mihi da- re beneficium nullum potes. id mihi intelliges esse gratissimum. Vale.

A R G, Bithynicam publicanorum societatem, nomina- timq. C. Pupium commendat.

Cicero s. D. Crasipedi. 9

QVAMQVAM tibi praesens commendauī, ut potui diligentissime, socios Bithyniae; teq. cum mea commendatione, tum etiam tua sponte intellexi cupere ei societati, quibuscumque rebus posses, commodare: tamen, cum ij, quorum res agitur, magni sua interesse arbitrarentur, me e- tiam per litteras declarare tibi, qua essem erga ip- sos uoluntate: non dubitauī haec ad te scribere. Volo enim te existimare, me, cum uniuerso ordini publicanorum militum semper libentissime tri- buerim, idq. pro magnis eius ordinis erga me me

II 4 ritis

cum tamen Syl-  
lanam sectam,  
oderit.

forte hic est  
Crasipes, se-  
cundus Cicero  
nis gener, de  
quo ep. 7. al. 1.



epist. 6.

erāt multae pu-  
blicanorum so-  
cietates: ex qui-  
bus omnibus  
Bithynica con-  
stabat.

ii, qui operam  
nauabant socie-  
tati.

Romanorū do-  
ctissimus, cuius  
hodie libri ex-  
stāt de re rust.  
& de ling. lat.  
vide in Diuina  
tione, & hic  
ep. 26 & in ora-  
tione pro P. an-  
cō.

ritis facere debuerim, tum in primis amicum esse  
huic Bithynicāe societati; quae societas ordine  
ipso, hominum genere pars est maxima ciuitatis.  
constat enim ex ceteris societatibus: & casu per-  
multi sunt in ea societate ualde mihi familiares,  
in primisq. is, cuius praecipuum officium agitur  
hoc tempore, P. Rupilius P. M. Men. qui est  
magister in ea societate. Quae cum ita sint: ma-  
iorem in modum a te peto, Cn. Pupium, qui est in  
operis eius societatis, omnibus tuis officijs, at-  
que omni liberalitate tueare; curesque, ut eius  
ōperae, quod tibi facile factu est, & quam gratissi-  
mae sint socijs; remque, & utilitatem sociorum  
(cuius rei quantam potestatem quaestor habeat,  
non sum ignarus) per te quam maxime defensam,  
& auctam uelis. id cum mihi gratissimum fece-  
ris: tum illud tibi, expertus, promitto, & spon-  
deo, te socios Bithyniae, si ijs commodaris, me-  
mores esse, & gratos cogniturum. Vale.

A R G. M. Terentium Varronem quaestorem M. Bruto  
commendat, quem Caesar Galliae praefecerat, ep. 6. libe. 6. &  
in Oratore.

Cicero s. d. M. Bruto,

C V M ad te tuus quaestor M. Vārrō profici-  
scretur, commendatione egere eum nō putabam.  
satis enim commendatum tibi eum arbitrabar ab  
ipso more maiorum: qui, ut te non fugit, hanc  
quaesturae coniunctionem liberorū necessitudi-  
ni proximam uoluit esse. sed, cum sibi ita persua-  
sisset



fisset ipse, meas de se accurate scriptas litteras maximum apud te pondus habituras; a meq. contenderet, ut quamdiligentissime scriberem: malui facere, quod meus familiaris tanti sua interesse arbitraretur. ut igitur debere me facere hoc intelligas; cum primum M. Terentius in forum uenit, ad amicitiam se meam contulit. deinde, ut se corroborauit, duae caussae accesserunt, quae meam in illum beneuolentiam augerent: una, quod uersabatur in hoc studio nostro, quo etiam maxime delectamur, & cum ingenio, ut nosti, nec sine industria: deinde, quod mature se contulit, in societates publicanorum: quod quidem nollem: maximis enim damnis affectus est. sed tamen causa communis ordinis mihi commendatissimi fecit amicitiam nostram firmiorem, deinde uersatus in utriusque subsellijs optima & fide & fama, iam ante hanc commutationem reip. petitioni sese dedit, honoremq. honestissimum existimauit fructum laboris sui. his autem temporibus a me Brundisio cum litteris, & mandatis profectus est ad Caesarem. qua in re & amorem eius in suscipiendo negotio perspexi, & fidem in conficiendo, ac renunciando. Videtur mihi, cum separatim de probitate eius, & moribus dicturus fuisset, si prius causam, cur eum tantopere diligerem, tibi exposuisset, in ipsa causa exponenda satis etiam de probitate dixisse. sed tamen separatim promitto, in meq. recipio,

fore

cum primum  
causas agere  
coepit. ep. 17.

ut particeps es-  
set publicarum  
cōductionum.

& patronus fu-  
it, & iudex. ui-  
de orat. pro Ro-  
scio Amerino.



hoc spectat in  
eos, qui in pro-  
uinciis pecuni-  
as contra leges  
capiebant.

fore eum tibi & uoluptati, & usui. nam & mo-  
destum hominem cognosces, & prudentem, & a  
cupiditate omni remotissimum, praeterea magni  
laboris, summaeq. industriae. neque ego haec  
polliceri debeo, quae tibi ipsi, cum bene cognoue-  
ris, iudicanda sunt: sed tamen IN omnibus no-  
uis cōiunctionibus interest, qualis primus aditus  
sit, & qua commendatione quasi amicitiae fores  
aperiantur. quod ego his litteris efficere uolui: et-  
si id ipsa per se necessitudo quaesturae effecisse de-  
bet: sed tamen nihilo infirmius illud, hoc addito.  
Cura igitur, si me tanti facis, quanti, & Varro  
existimat, & ipse sentio, ut quamprimum intel-  
ligam, hanc meam commendationem tantum illi  
utilitatis attulisse, quantum & ipse sperarit, nec  
ego dubitarim. Vale.

ARG. Arpinatis municipii Gallicana uectigalia Bruto,  
Galliam cisalpinam administranti, commendat.

Cicero s. D. Bruto.

II

QVIA semper animaduerti, studiose te  
operam dare, ut ne quid meorum tibi esset igno-  
tum: propterea non dubito, quin scias, non so-  
lum cuius municipij sim, sed etiam quam diligen-  
ter soleam meos municipes Arpinates tueri. quo-  
rum quidem omnia commoda, omnesq. faculta-  
tes, quibus et sacra conficere, & sarta lecta ac-  
dium sacrarum, locorumq. communium tueri pos-  
sint, consistunt in ijs uectigalibus, quae habent  
in prouincia Gallia. ad ea uisenda, pecuniasque,  
quat

nemo nescit Ar-  
pini natum Ci-  
ceronem. lib. 2.  
de legibus, &  
Plutarchus.



quae a colonis debentur, exigendas, totamq. rem  
 & cognoscendam, & administrandam legatos e-  
 quites Romanos misimus, Q. Fufidium Q. F. M.  
 Faucium M. F. Q. Mamercurum Q. F. peto a te  
 maiorem in modum pro nostra necessitudine, ut  
 ea res tibi curae sit: operamq. des, ut per te  
 quam commodissime negotium municipij admini-  
 stretur, quamprimumq. conficiatur: ipsosque,  
 quorum nomina scripsi, ut quam honorificentissi-  
 me pro tua natura, & quam liberalissime tractes.  
 bonos viros ad tuam necessitudinem adiunxeris;  
 municipiumq. gratissimum beneficio tuo deuin-  
 xeris: mihi uero etiam eo gratius feceris, quod  
 cum semper tueri municipes meos consueui, tum  
 hic annus praecipuae ad meam curam, officiumq.  
 pertinet. nam, constituendi municipij causa, hoc  
 anno aedilem filium meum fieri uolui, & fratris  
 filium, & M. Caesium, hominem mihi maxime ne-  
 cessarium; (is enim magistratus in nostro mu-  
 nicipio, nec alius ullus, creari solet) quos cohone-  
 staris, in primisq. me, si resp. municipij tuo stu-  
 dio, & diligentia bene administrata erit. quod  
 ut facias, te uehementer etiam atque etiam ro-  
 go. Vale.

ARG. Q. Fufidium, Arpinatis municipij legatum, qui  
 tribunus mil. in Cilicia fuerat, diligenter commendat.

Cicero s. d. Bruto.

12

ALIA epistola communiter commendauit  
 bi legatos Arpinatum, ut potui diligentissime:  
 hac

puto legendū,  
 Mamercurium.  
 nā Mamercurus  
 praenome, Ma-  
 mercurius fami-  
 lia fuit. sic &  
 meus antiquus  
 liber habet.

in aliis. n. mun-  
 cipij erat di-  
 ctator, ut Lanu-  
 uii: in aliis con-  
 sul, ut Tusculi:  
 in aliis 11 ui-  
 ri, ut Corfinij:  
 Caes. lib. 1. de  
 bel. ci. in aliis  
 14 uiri, ut Fre-  
 gellis, de quo  
 ep 76. in aliis  
 quaestor, ut Si-  
 dicini, & Feren-  
 ti.



non solum amicus, sed etiā necessarius, nec uno nomine, sed omnibus.

cum Ciliciam proconsul administraret.

laudis cupiditas optimo cuique a natura tributa.

Luca primum Cisalpinæ Gallicæ opidum. Plut. in Cæsare, & Pompeio.

*hac separatim Q. Fufum, quocum mihi omnes necessitudines sunt, diligentius commendo, non ut aliquid de illa commendatione deminuum, sed ut hanc addam. nam & priuignus est M. Cæsii, mei maxime & familiaris, & necessarii: & fuit in Cilicia mecum tribunus mil. quo in munere ita se tractauit, ut accepisse ab eo beneficium uiderer, nõ dedisse. est propterea, quod apud te uellet plurimum, a nostris studijs non abhorrens. quare uelim eum quam liberalissime complectere: operamque des, ut in ea legatione, quam suscepit contra suum commodum, secutus auctoritatem meam, quam maxime eius excellat industria. uult enim, id quod optimo cuique natura tributum est, quam maximam laudem cura nobis, qui eum impulimus, tum a municipio consequi. quod ei continget, si hac mea commendatione tuum erga se studium erit consecutus. Vale.*

A R G. L. Castronium ex Lucensi municipio cõmendat.  
Cicero s. D. Bruto. 13

L. C A S T R O N I U S P a e t u s, longe princeps municipij Lũcensis, est honestus, grauis, plenus officij, bonus plane uir, et cum uirtutibus, tum etiam fortuna, si quid hoc ad rem pertinet, ornatus: meus autem est familiarissimus, sic prorsus, ut nostri ordinis obseruet neminem diligentius. quare & ut meum amicum, & ut tuum dignum amicitia, tibi commendo: cui quibuscumque



que rebus, commodaueris, tibi profecto iucundum, mihi certe erit gratum. Vale.

ex eius fia te o  
ficijs.

A R G. Petit, ut exactionem pecuniae, quam Straboni Cornelius debebat, pro potestate, imperioq. curet.

Cicero s. D. Btuto. 14

L. TITIO Strabone, equite Romano in primis honesto, & ornato, familiarissime utor. omnia mihi cum eo intercedunt iura summae necessitudinis. huic in tua prouincia pecuniam debet P. Cornelius. ea res a Volcatio, qui Romae ius dicit, reiecta in Galliam est. peto a te hoc diligentius, quam si mea res esset, quo est honestius de amicorum pecunia laborare, quam de sua, ut negotium conficiendum cures, ipse suspicias, transigas; operamq. des, quod tibi aequum, & rectum uidebitur, ut quam commodissima conditione libertus Strabonis, qui eius rei caussa missus est, negotium conficiat, ad nummosq. perueniat. id & mihi gratissimum erit: & tu ipse L. Titium cognosces amicitia tua dignissimum. quod ut tibi curae sit, ut omnia solent esse, quae me uelle scis, te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

honestus ad  
existimationē,  
ornatus ad for  
tunae bona re  
fertur.

praetore urba  
no, qui ceteris  
praetoribus  
nobilitate pra  
stabat. Festus

A R G. Praecilius adolescentem, patre natum Caesari amicissimo, commendat.

Cicero s. D. C. Caesari imp. 15

PRAECILIUM tibi commendo unice, tui necessarii, mei familiarissimi, uiri optimi filium. quem cum adolescentem ipsum propter eius

ui de quattuor  
commēdatio  
nis caussas.



ius modestiam, humanitatem, animum, & amo-  
rem erga me singularem mirifice diligo: tum pa-  
trem eius, re doctus, intellexi, & didici mihi  
fuisse semper amicissimum. en hic ille est, de illis  
maxime, qui irridere, atque obiurgare me soli-  
tus est, quod me non tecum, praesertim cum abs  
te honorificentissime inuitarer, coniungerem.

Hom. Od. H,  
60.

ἀλλ' ἐμὸν οὐ ποτε θυμὸν ἐνὶ σήθεσιν ἐπειθεν.  
audiebam enim nostros proceres clamitantes,

Hom. Od. A, 8.  
& Γ 21.

ἄλκιμος ἔσθ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ.  
ὡς νεφέλη ἐκάλυψεν μέλαινα.

Hom. Od. Ω  
209.

sed tamen idem me consulatur. etiam, hominem  
perustum, etiamnum gloria uolunt incendere, at-  
que ita loquuntur:

Il. X, 244.

μὴ μὰν ἀσπουδεῖ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,  
Ἀλλὰ μέγα βέξας τί, καὶ ἔωσομένοισι πυδέσθαι.

sed me minus iam mouent, ut uides: itaque ab Ho-  
meri magniloquentia cōfero me ad uera praecepta

hic uersus non  
inuenitur in  
Euripide.

Ευριπίδου.

Il. A, 8: & Od.  
Ω, 212.

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

quem uersum senex Praecilius laudat egregie: et  
ait posse eundem & ἅμα πρόσω, καὶ ὀπίσω uidere,  
& tamen nihilo minus

Il. Z, 67: & A,  
127.

αἰὲν ἀριστεῖν, καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

Sed, ut redeam ad id, unde coepi; uehementer  
mihi gratum feceris, si hunc adolescentem hu-  
manitate tua, quae est singularis comprehende-  
ris, & ad id, quod ipsorum Praeciliorum causa  
te uelle arbitror, addideris cumulum commenda-  
tionis



tionis meae. Genere nouo sum litterarum ad te  
usus, ut intelligeres non uulgarem esse commen-  
dationem. Vale.

A R G. Apollonium, P. Crassi libertum, Caesari, bellum  
in Hispania contra Pompeii liberos gerenti, commendat.

Cicero s. D. Caesari imp. 16

P. C R A S S V M, ex omni nobilitate,  
adolescens, dilexi plurimum: & ex eo  
cum ab ineunte eius aetate bene sperauissem, tum  
optime existimare coepi ex ijs iudicijs, quae de  
eo feceram, cognitis. eius libertum Apollonium  
iam tum equidem, cum ille uiueret, & magni  
faciebam, & probabam. erat enim & studio-  
sus Crassi, & ad eius optima studia uehemen-  
ter aptus: itaque ab eo admodum diligebatur.  
post mortem autem Crassi, eo mihi etiam dignior  
uisus est, quem in fidem, atque amicitiam meam  
reciperem, quod eos a se obseruandos, & colen-  
dos putabat, quos ille dilexisset, & quibus ca-  
rus fuisset. itaque & ad me in Ciliciam uenit;  
multisq. in rebus mihi magno usui fuit & fi-  
des eius, & prudentia: & ut opinor, tibi in  
Alexandrino bello; quantum studio, & fidelita-  
te consequi potuit, non defuit. quod cum spera-  
ret te quoque ita existimare, in Hispaniam ad te  
maxime ille quidem suo consilio, sed etiam me au-  
ctore est profectus. cui ego commendationem non  
sum pollicitus: non quin eam ualituram apud te ar-  
bitrarem: sed neque mihi egere commendatione ui-  
debatur;

ob interpositos  
graccos uersus

qui cum M. Cras-  
so patre a Par-  
this est interfe-  
ctus.

ep. 17. lib. 7. di-  
xit, conferre se  
in fidem, & ami-  
citiā.



nam P. Crassus  
in Gallia Cae-  
saris legatus  
fuerat .

vide ep. 4. l. 9.

similis figura  
ep. 1. lib. 16.

quas nulla dies  
extinguet .

debat, qui & in bello tecum fuisset, & propter  
memoriam Crassi de tuis unus esset : et, si uti com-  
mendationibus uellet, etiam per alios eum uide-  
bam id consequi posse. testimonium meum de eo  
iudicij, quod & ipse magni aestimabat, & ego  
apud te ualere eram expertus, ei libenter dedi.  
doctum igitur hominem cognoui, & studijs opti-  
mis deditum, idq. a puero. nam domi meae cum  
Diódoto Stoico, homine, meo iudicio, eruditif-  
simo, multum a puero fuerit. nunc autem incen-  
sus studio rerum tuarum, eas litteris graecis man-  
dare cupiebat. posse arbitror. ualet ingenio : ha-  
bet usum : iam pridem in eo genere studij, littera-  
rumq. uersatur : satisfacere immortalitati laudis  
tuarum mirabiliter cupit. Habes opinionis meae  
testimonium : sed tu hoc facilius multo, pro tua  
singulari prudentia, iudicabis. & tamen, quod  
negaueram, commendo tibi eum. quidquid ei com-  
modaueris, erit mihi maiorem in modum gra-  
tum. Vale.

ARG. Sulpicio, Achaiae profecto, Manium Curium  
commendat. uide epist. 4. lib. 4. & 6. lib. 6. & 29. lib. 7. &  
50. huius lib. & 1. lib. 16.

Cicero s. D. Ser. Sulpicio. 17

ab ipso, qui com-  
mendat .

ep. 10.

inter Caesarem,  
& Pompeium

Man. CVRIVS, qui Patris negotiatur,  
multis, & magnis de causis a me diligitur. nam  
& amicitia peruetus mihi cum eo est, ut primum  
in forum uenit, instituta : & Patris cum aliquo-  
ties antea, tum proxime hoc miserrimo bello do-  
mus



mus eius tota mihi patuit: qua, si opus fuisset, tam essem usus, quam mea. maximum autem mihi uinculum cum eo est, quasi sanctioris cuiusdam necessitudinis, quod est Attici nostri familiarissimus, eumque unum praeter ceteros obseruat, ac diligit. quem si tu iam forte cognouisti; puto me hoc, quod facio, facere serius. ea enim est humanitate, & obseruantia, ut eum tibi iam ipsum per se commendatum putem. quod tamen si ita est; magnopere a te quaeso, ut ad eam uoluntatem, si quam in illum ante has meas litteras contulisti, quam maximus postea commendatione cumulus accedat. sin autem propter uerecundiam suam minus se tibi obtulit; aut eum nondum satis habes cognitum; aut quae caussa est, cur maioris commendationis indigeat: sic tibi eum commendo, ut neque maiore studio quemquam, neque iustioribus de causis commendare possim. faciamque id, quod debent facere ij, qui religiose, & sine ambitione commendant. spondebo enim tibi, uel potius spondeo, in meque recipio, eos esse Man. Curiij mores, eamque tum probitatem, tum etiam humanitatem, ut eum & amicitia tua, & tam accurata commendatione, si tibi sit cognitus, dignum sis existimaturus. mihi certe gratissimum feceris, si intellexero has litteras tantum, quantum scribens confidebam, apud te pondus habuisse. Vale.

a communibus amicis.

ab eo, qui commendatur.

uide scholium.

de praenomine huius Curii uide quae diximus in scholio ad locum ep. 14. lib. 16.

KK ARG.





ARG. Primum agit gratias de optima in Pomponium Atticum uoluntate: deinde non necessariam commendationem addit, ut neque in Epiroticis negotiis, neque aliis rebus Attico desit.

Cicero s. d. Sulpicio.

NON concedam, ut Attico nostro, quem etiam  
 tum laetitia uidi, iucundiores tuae, suauissimas  
 ad eum, & humanissime scriptae, litterae fue-  
 rint, quam mihi. nam etsi utriusque nostrum pro-  
 pe aequae gratiae erant: tamen ego admirabar ma-  
 gis, te, quasi rogatus, aut certe admonitus libe-  
 raliter Attico respondisses, (quod tamen dubium  
 nobis, quin ita futurum fuerit, non erat) uultum  
 ad eum scripsisse, eiq. nec opinanti uoluntatem tu-  
 am tantam per litteras detulisse. de quo non mo-  
 do rogare te, ut eo studiosius mea quoque causa  
 facias, non debeo, (nihil enim cumulatius fieri  
 potest, quam polliceris) sed ne gratias quidem  
 agere, quod tu & ipsius causa, & tua sponte  
 feceris. illud tamen dicam; mihi id quod fecisti  
 esse gratissimum. tale enim tuum iudicium de ho-  
 mine eo, quem ego unice diligo, non potest mi-  
 hi non summe esse iucundum. quod cum ita sit,  
 esse gratum necesse est. sed tamen, quando mihi,  
 pro coniunctione nostra, uel peccare apud te in-  
 scribendo licet: utrumque eorum, quae negari  
 mihi facienda esse, faciam. nam & ad id, quod  
 Attici causa te ostendisti esse facturum, tan-  
 tum uelim addas, quantum ex nostro amore acco-  
 sionis fieri potest: & quod modo uerebar, tibi  
 gratias

numquā apud  
 Ciceronem le-  
 gas inopinanti,  
 semper nec opi-  
 nanti. ep. 4. l. 15.



gratias agere, nunc plane ago: teq. ita existima-  
re uolo, quibuscumque officijs in Epiroticis, reli-  
quisq. rebus Atticum obstrinxeris, iisdem me ti-  
bi obligatum fore. Vale.

uide Nepotem  
in Attici uita.

A R G. Rogat, ut Lysonem, iam antea commendatum,  
Sulpicius in fidem, necessitudinemq. suam recipiat.

Cicero s. d. Sulpicio. 19

C V M Lysone Patrensi est mihi quidem hospi-  
tium uetus; quam ego necessitudinem sancte colen-  
dam puto: sed ea causa etiam cum alijs complu-  
ribus, familiaritas tanto nullo cum hospite, &  
ea cum officijs eius multis, tum etiam consue-  
tutine quotidiana sic est aucta, ut nihil sit fa-  
miliaritate nostra coniunctius. is cum Romae  
annum prope ita fuisset, ut mecum uiueret: etsi  
eram magna spe, te meis litteris, commen-  
dationeq. diligentissime facturum id, quod fe-  
cisti, ut eius rem, & fortunas absentis tuere-  
re; tamen, quod in unius potestate erant omnia,  
& quod Lyso fuerat in nostra causa, nostrisq.  
praesidijs, quotidie aliquid timebamus. effectum  
tamen est & ipsius splendore, & nostro, reliquo-  
rumq. hospitum studio, ut omnia, quae uellemus,  
a Caesare impetrarentur. quod intelliges ex ijs  
litteris, quas Caesar ad te dedit. nunc non modo  
non remittimus tibi aliquid ex nostra commenda-  
tione, quasi adepti iam omnia; sed eo uehementius  
a te contendimus, ut Lysonem in fidem necessitu-  
dinemq. tuam recipias. cuius dubia fortuna, timi-

ep. 1. & 6. & 9.  
lib. 16.

Pompeium se-  
cutus erat.

supra, ep. 16.

KK 2 dius





et cum ei Caesar  
ignouerit.

de mutatione  
ciuitatis. uide  
orationem pro  
Balbo.

dius tecum agebamus, uerentes, ne quid accide-  
ret eiusmodi, ut ne tu quidem mederi posses. ex-  
plorata uero eius incolumitate, omnia a te studia  
summa cura peto. quae ne singula enumerem,  
totam tibi domum commendo, in his adolescen-  
tem filium eius: quem C. Memmius Gemellus,  
cliens meus, cum in calamitate exsiliij sui Patren-  
sis ciuis factus esset, Patrensiu legibus adopta-  
uit: ut eius ipsius hereditatis ius, causamq.  
tueare. Caput illud est, ut Lysonem, quem ego  
uirum optimum, gratissimumq. cognoui, reci-  
pias in necessitudinem tuam. quod si feceris; non  
dubito, quin in eo diligendo, ceterisq. postea com-  
mendando, idem, quod ego, sis iudicij, & uo-  
luntatis habiturus. quod cum fieri uehementer  
studeo; tum etiam illud uereor, ne, si minus cu-  
mulate uideberis fecisse aliquid eius causa, me il-  
le negligenter scripsisse de se putet, non te oblitum  
mei, quanti enim me faceres, cum ex sermonibus  
quotidianis meis, tum ex epistolis etiam tuis po-  
tuit cognoscere. Vale.

A R G Commendat Asclaponem medicum, ut amicum,  
ut doctum, ut fidelem.

Cicero s. D. Sulpicio. 20

ASCLAPONE Patrensi, medico, ut or ual-  
de familiariter; eiusq. tum consuetudo mihi iu-  
cunda fuit, tum etiam ars, quam sum exper-  
tus in ualetudine meorum: in qua mihi tum ipsa  
scientia, tum etiam fidelitate, beneuolentiaq. sa-  
tisfecit

Tironis; quem  
Patris aegrum  
reliquit. ep. 1.  
& 6. & 9. l. 16.



tisfecit. hunc igitur tibi commendo: & a te peto, ut des operam, ut intelligat, diligenter me scripsisse de se, meamq. commendationem usui magno sibi fuisse. erit id mihi uehementer gratum. Vale.

ARG. Domum, & rem familiarem M. Aemilii, maximeq. C. Hammonium, libertum eius, commendat.

Cicero s. D. Sulpicio. 21

M. AEMILIUS *Auianus* ab ineunte adolescentia me obseruauit, semperq. dilexit, uir cum bonus, tum perhumanus, & in omni genere officij diligendus. quem si arbitrarer esse Sicyone; & nisi audirem, ibi eum etiam nunc, ubi ego reliqui, Cibyrae commorari: nihil esset necesse plura me ad te de eo scribere. perficeret enim ipse profecto suis moribus, suaq. humanitate, ut sine cuiusquam commendatione diligeretur abs te non minus, quam & a me, & a ceteris suis familiaribus. sed, cum illum abesse putem; commendo tibi maiorem in modum domum eius, quae est Sicyone, remq. familiarem, maxime C. *Auianum* Hammonium, libertum eius: quē quidem tibi etiam suo nomine commēdo. nam cum propterea mihi est probatus, quod est in patronum suum officio, et fide singulari; tum etiam, quod in me ipsam magna officia contulit, mihiq. molestissimis temporibus ita fideliter, beneuoleq. praesto fuit, ut si a me manumissus esset. itaque peto a te, ut eum Hammonium et in

de quo ep. 29.

temporibus ex filii mei.

KK 3 patro-



patroni eius negotio sic tueare, ut eius procuratorem, quem tibi commendo; et ipsum suo nomine diligas, habeasq. in numero tuorum. hominem pudentem, & officiosum cognosces, & dignum, qui a te diligatur. Vale.

ARG. T. Manlium suo, Varronisq. nomine commendat.  
Cicero s. D. Sulpicio. 22

T. MANLIUM, qui negotiatur Thespijs, uehementer diligo. nam & semper me coluit, diligentissimeq. obseruauit; & a studijs nostris non abhorret. accedit eo, quod Varro Murena magnopere eius caussa uult omnia. qui ita existimauit, etsi suis litteris, quibus mihi Manlium commendabat, ualde confideret, tamen mea commendatione aliquid accessionis fore. me quidem cum Manlij familiaritas, tum Varronis studium commouit, ut ad te quam accuratissime scriberem. Gratissimum igitur mihi feceris, si huic commendationi meae tantum tribueris, quantum cui tribuisti plurimum, id est si T. Manlium quam maxime, quibuscumque rebus honeste, ac pro tua dignitate poteris, iuueris, atque ornaueris. ex ipsius praeterea gratissimis, & humanissimis moribus, confirmo tibi, eum te, quem soles fructum a bonorum uirorum officijs expectare, esse capturum. Vale.

epist. 67.

ARG. L. Cossinium libertum commendat.

Cicero s. D. Sulpicio. 23

L. COSSINIO, amico, & tribuli meo,  
ualde



ualde familiariter utor . nam & inter nosmet ipsos uetus usus intercedit: et Atticus noster maiorem etiam mihi cum Cossinio consuetudinem fecit: itaque tota Cossinij domus me diligit, in primisq. libertus eius L. Cossinius Anchialus, homo & patrono, & patroni necessarijs, quo in numero ego sum, probatissimus. hunc tibi ita commendo, ut, si meus libertus esset, eodemq. apud me loco esset, quo & est apud patronum suum, maiore studio commendare non possem. quare pergratum mihi feceris, si eum in amicitiam tuam receperis, atque eum, quod sine molestia tua fiat, si qua in re opus ei fuerit, iuueris. id & mihi uehementer gratum erit, & tibi postea iucundum. hominem enim summa probitate, humanitate, obseruantiaq. cognosces. Vale.

A R G. Primum agit gratias Sulpicio, quod se totum Lysoni remisisset: deinde rogat, ut eundem omnibus officijs, omniq. liberalitate complectatur.

Cicero s. D. Sulpicio. 24

CUM antea capiebam ex officio meo uoluptatem; quod memineram, quam tibi diligenter Lysonem, hospitem, & familiarem meum, commendassem: tum uero, postea quam ex litteris eius cognoui, tibi eum falso suspectum fuisse, uehementissime laetatus sum, me tam diligentem in eo commendando fuisse. ita enim scripsit ad me, sibi meam commendationem maximo adiuumento fuisse; quod ad te delatum diceret, sese

cum eum commendauit. ep. 19.

KK 4 contra



contra dignitatem tuam Romae de te loqui solitum esse. de quo etsi pro tua facilitate, & humanitate purgatum se tibi scribit esse: tamen primum, ut debeo, tibi maximas gratias ago, cum tantum litterae meae potuerunt, ut, ijs lectis, omnem offensionem suspicionis, quam habueras de Lysons, deponeres: deinde, credas mihi affirmanti, uelim, me hoc non pro Lysons magis, quam pro omnibus, scribere; hominem esse neminem, qui umquam mentionē tui sine tua summa laude fecerit. Lyso uero cum mecum prope quotidie esset, unaq. uiueret: non solum quia me libenter audire arbitrabatur, sed quia libentius ipse loquebatur, omnia mihi tua & facta & dicta laudabat. quapropter, etsi a te ita tractatur, ut iam non desideret commendationem meam; unisq. se litteris meis omnia consecutum putet: tamen a

omissa copula,  
ut ep. 28. & l. 3.  
ep 8 x. & 12. &  
l. 5 ep. 17. & l.  
7. ep 5. & l. 8.  
ep 6. & l. 9. ep.  
1. & Acad. 1.  
Sermones Sor-  
cratis praescri-  
pti uarie, copio-  
se sunt, & l. 4.  
ad Att. ep. 3. &  
l. 9. ep. xi.

te peto maiorem in modum, ut eum etiam atque etiam tuis officijs, liberalitate complectare. scriberem ad te, qualis uir esset, ut superioribus litteris feceram; nisi eum iam per se ipsum tibi satis esse notum arbitrarer. Vale.

A R. G. Hagesaretum breuiter, sed accurate commendat.

Cicero s. d. Sulpicio.

HAGESARETVS Larissaeus, magnis meis beneficijs ornatus in consulatu meo, memor, & gratus fuit, meq. postea diligentissime coluit. eum tibi magnopere commendo, ut & hospitem, & familiarem meum, & gratum hominem, & uirum



uirum bonum, & principem ciuitatis suae, & tua necessitudine dignissimum. pergratum mihi feceris, si dederis operam, ut is intelligat hanc meam commendationem magnum apud te pondus habuisse. Vale.

A R G. Commendat Mescinij Achaica negotia ex fratris hereditate.

Cicero s. d. Sulpicio. 26

L. MESCINIUS ea mecum necessitudine coniunctus est, quod mihi quaestor fuit: sed hanc causam, quam ego, ut a maioribus accepi, semper gratam duxi, fecit uirtute, & humanitate sua iustiore. itaque eo sic utor, ut nec familiarius ullo, nec libentius. is quamquam confidere uidebatur, & sua causa, quae honeste posses, libenter te esse facturum: magnum tamen esse sperauit apud te meas quoque litteras pondus habituras. id cum ipse ita iudicabat: tum pro familiari consuetudine saepe ex me audierat, quam suavis esset inter nos, & quanta coniunctio. Peto igitur a te, tanto scilicet studio, quanto intelligis debere me petere pro homine tam mihi necessario, & tam familiari, ut eius negotia, quae sunt in Achaia, ex eo quod heres est M. Mindio, fratri suo, qui Elide negotiatus est expleres, & expedias tum iure, & potestate, quam habes, tum etiam auctoritate, & consilio tuo. sic enim perscripsimus ijs, quibus ea negotia mandauimus, ut omnibus in rebus, quae in aliquam

ep. 20. & 21. l. 5.  
& 6. lib. 16.

supra, ep. 10.

absunt ab antiquis aliquot libris hae duae dictiones, Pondus habituras.

de quo lib. 3. epistola, quae ultimam antecedit.



quod sine mole  
stia tua fiat, di-  
xit ep. 23.

quam controuersiam uocarentur, te arbitro, & quod commodo tuo fieri posset, te disceptatore uerentur. id ut honoris mei causa suscipias, uehementer te etiam atque etiam rogo. Illud praeterea, si non alienum a tua dignitate putabis esse, feceris mihi pergratum; si qui difficiliore erunt, ut rem sine controuersia confici nolint, si eos, quando cum senatore res est, Romam reieceris. quod quo minore dubitatione facere possis, litteras ad te a M. Lepido consule, non quae te aliquid iuberent, (neque enim id tuae dignitatis esse arbitrabamur) sed quodam modo quasi commendaticias sumpsimus. Scriberem, quam id beneficium bene apud Messinium positurus esses; nisi & te scire considerem, & mihi peterem. sic enim uelim existimes, non minus me de illius re laborare, quam ipsum de sua. sed cum illum studeo quam facillime ad suum peruenire; tum illud laboro, ut non minimum hac mea commendatione se consecutum arbitretur.

A R G. Gratias agit Sulpicio, quod Aemilium Auianum liberaliter, honorificeq. tractasset, eundemq. denuo commendat. laudat in extremo Seruium filium.

Cicero s. D. Sulpicio. 27

LICET, eodem exemplo saepius tibi huius generis litteras mittam, cum gratias agam, quod meas commendationes tam diligenter obserues: quod feci in alijs, & faciam, ut uideo, saepius: sed tamen non parcam operae; & ut nos  
in



in uestris formulis, sic ego in epistolis de eadem re alio modo. C. Auianus igitur Hammonius in-  
 credibiles mihi gratias per litteras egit & suo, de quo ep. 21.  
 & Aemilij Auiani, patroni sui, nomine, nec liberalius, nec honorificentius potuisse tractari nec se praesentem, nec rem familiarem absentis patroni sui. id mihi cum iucundum est eorum causa; quos ego tibi, summa necessitudine, & summa coniunctione adductus, commendaueram; quod M. Aemilius unus est ex meis familiarissimis, atque intimis maxime necessarius, homo & magnis meis beneficijs deuinctus, & prope omnium, qui mihi aliquid debere uidentur, gratissimus: tum multo iucundius, te esse in me tali uoluntate, ut plus pro sis amicis meis, quam ego praesens fortasse prodessem: credo, quod magis ego dubitarem, quid illorum caussa facerem, quam tu, quid mea. sed hoc non dubito quin existimes mihi esse gratum: illud te rogo, ut illos quoque gratos homines esse putes; quod ita esse tibi promitto, atque confirmo. quare uelim, quid quid habent negotij, des operam, quod commodo tuo fiat, ut te obtinente Achaiam conficiant. epist. 26.  
 Ego cum tuo Seruio iucundissime, coniunctissimeque uiuo; magnamque cum ex ingenio eius, singulari studio, tum ex uirtute, & probitate uoluptatem capio. Vale. etiam lib. 4. ep. 4. disiungit uirtutem a doctrina.

ARG. Agit gratias de Mescinio humanissime tractato: rogatque ut sua in eum beneficia, quibus rebus possit, augeat. commendat etiam Lacedaemonios.

Cicero



E T S I libenter petere a te soleo, si quid o-  
 pus est meorum cuiquam: tamen multo libentius  
 gratias tibi ago, cum fecisti aliquid commenda-  
 tione mea: quod semper facis. incredibile est e-  
 nim, quas mihi gratias omnes agant, etiam me-  
 diocriter a me tibi commendati. quae mihi omnia  
 grata, sed de L. Mescinio gratissimum. sic enim  
 est mecum locutus, te, ut meas litteras legeris,  
 statim procuratoribus suis pollicitum esse omnia,  
 multo uero plura, & maiora fecisse. Id igitur  
 (puto enim etiam atque etiam mihi dicendum es-  
 se) uelim existimes, mihi te fecisse gratissimum.  
 quod quidem hoc uehementius laetor, quod ex  
 ipso Mescinio te uideo magnam capturum uolu-  
 ptatem. est enim in eo cum uirtus, & probi-  
 tas, et summum officium, summaque obseruantia;  
 tū studia illa nostra, quibus antea delectabāmur,  
 nunc etiam uiuimus. Quod reliquum est, uelim  
 augeas tua in eum beneficia omnibus rebus, quae  
 te erunt dignae: sed duo, quae te nominatim ro-  
 go: primum, ut, si quid satisfidendum erit, am-  
 plius eo nomine non peti, cures ut satisfidetur fide  
 mea: deinde, cum fere consistat hereditas in ijs re-  
 bus, quas auertit Oppia, quae uxor Mindij fuit,  
 adiuues, in easque rationem, quemadmodum ea  
 mulier Romam perducatur. quod si putarit il-  
 la fore; ut opinio nostra est, negotium conficie-  
 mus. hoc ut assequamur, te uehementer etiam  
 atque

ep. 21. 9. a qui-  
 bus antea dele-  
 ctationem mo-  
 do petebamus,  
 nunc uero etiā  
 salutem.



atque etiam rogo. Illud, quod supra scripsi, id tibi confirmo, in meq. recipio; te ea, quae fecisti Mescinij causa, quaeq. feceris, ita bene collocaturum, ut ipse iudices, homini te gratissimo, iucundissimo benigne fecisse. uolo enim ad id, quod mea causa fecisti, hoc etiam accedere. Nunc Lacedaemonios dubitare arbitror, quin ipsi sua, maiorumq. suorum auctoritate satis commendati sint fidei, & iustitiae tuae: & ego, qui te optime nouissem, non dubitavi, quin tibi notissima & iura, & merita populorum essent. itaque, cum a me peteret Philippus Lacedaemonius, ut tibi ciuitatem commendarem; etsi memineram me ei ciuitati omnia debere; tamen respondi, commendatione Lacedaemonios apud te non egere. itaque sic uelim existimes, me omnes Achaiae ciuitates arbitrari pro horum temporum perturbatione felices, quod tu ijs praesidis; eundemq. me ita iudicare, te, quod unus optime nosset non nostra solum, sed etiam Graeciae monumenta omnia, tua sponte amicum Lacedaemonijs & esse, & fore. Quare tantum a te peto, ut cum ea facies Lacedaemoniorum causa, quae tua fides, & amplitudo, iustitia postulat; his, si tibi uidebitur, significes, te non moleste ferre, quod intelligas, ea, quae facias, mihi quoque grata, esse. pertinet enim ad officium meum, eos existimare, curae mihi suas res esse. hoc te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

sic locutus  
Tusc. 1. & 1.2  
de nat. deo.

omissa copula,  
ut ep. 24.

forte, initium  
epistolae fuit.

ep. 2.1.6. dixit,  
pro malis tem-  
porum: & ut in  
malis, ep. 2.1.12.  
& ep. 16.1.21.  
ad Att.

pro dignitas

ARG.



ARG. Diligentissima commendatio Capitonis pro hereditate Antistii.

Cicero s. d. Planco.

29

principia longe  
ducuntur uel in  
magnis, pero-  
patisq. rebus,  
uel ubi, quod  
cupimus, non  
ualde spera-  
mus.

epist. 4.

quaestores quo  
que prouincias

NON dubito, quin scias, in ijs necessarijs, qui tibi a patre relictis sunt, me tibi esse uel coniunctissimum, non ijs modo caussis, quae speciem habent magnae coniunctionis, sed ijs etiam, quae familiaritate, & consuetudine tenentur; quam scis mihi iucundissimam cum patre tuo, & summam fuisse. ab his in ijs nos ter in te amor profectus, auxit paternam necessitudinem, & eo magis, quod intellexi, ut primum per aetatem iudicium facere potueris quanti quisque tibi faciendus esset, me a te in primis coeptum esse obseruari, coli, diligi. accedebat non mediocre uinculum cum studiorum, quod ipsum est per se graue, tum eorum studiorum, earumque artium, quae per se ipsae eos, qui uoluntate eadem sunt, etiam familiaritate deuincunt. Expectare te arbitror, haec tam longe repetita principia quo spectent. id primum ergo habeto, non sine magna, iustaque caussa hanc a me commemorationem esse factam. C. Ateio Capitone uxor familiarissime. notae tibi sunt uarietates meorum temporum in omni genere & honorum, & laborum meorum & animus, & opera, & auctoritas, & gratia, etiam res familiaris C. Capitonis praesto fuit, et paruit & temporibus, & fortunae meae. huius propinquus fuit T. Antistius. qui cum sorte quae  
Flor



stor Macedoniam obtineret; neque ei successum fortiebantur.  
 esset: Pompeius in eam prouinciam cum exerci- ep. ult. lib. 2.  
 tu uenit. facere Antistius nihil potuit. nam si  
 potuisset; nihil ei fuisset antiquius, quam ad Ca-  
 pitonem, quem ut parentem diligebat, reuerti;  
 praesertim cum sciret, quanti is Caesarem face-  
 ret, semperq. fecisset: sed oppressus, tantum at-  
 tigit negotij, quantum recusare non potuit. cum  
 signaretur argentum Apolloniae, non possum di-  
 cere eum praefuisse, neque possum negare eum  
 affuisse, sed non plus duobus, aut tribus mensi-  
 bus. deinde absuit a castris: fugit omne nego-  
 tium. hoc mihi, ut testi, uelim credas. meam  
 enim ille maestitiam in illo bello uidebat: mecum  
 omnia communicabat. itaque abdidit se in inti-  
 mam Macedoniam, quo potuit longissime a ca-  
 stris; non modo ut non praeesset ulli negotio, sed  
 etiam ut ne interesset quidem. is post proelium se  
 ad hominem necessarium A. Plancium in Bithy-  
 niam contulit. ibi eum Caesar cum uidisset; nihil  
 aspere, nihil acerbe dixit; Romam iussit uenire.  
 ille in morbum continuo incidit: ex quo non con-  
 ualuit. aeger Corcyram uenit: ibi est mortuus. te-  
 stamento, quod Romae Paulo, & Marcello cos.  
 fecerat, heres ex parte dimidia, & tertia est Ca-  
 pito. in sextante sunt ij, quorum pars sine ulla cu-  
 iusquam quarella publica potest esse. ea est ad HS  
 XXX. sed de hoc Caesar uiderit. Te, mi Plance,  
 pro paterna necessitudine, pro nostro amore, pro  
 Studijs,

ad quem sextas  
 pertinet. nam,  
 uidetur Aug.



stius heredes  
instituisse ex  
sextante Pom-  
peianos nō nul-  
los, quorum bo-  
na, iure belli,  
ad Caesare per-  
tinebant.

suspicio de me  
do: & legēdum  
fortasse, inimi-  
cus, uel, iun-  
ctus.

nō nauigassem  
ad Pompeium  
quod feci dis-  
suadente Capi-  
tone.

studij, & omni cursu noctro totius uitae simili-  
mo rogo, & a te ita peto, ut maiore cura, maio-  
re studio non possim; ut hanc rem suscipias, me-  
am putes; enitare, contendas, efficias, ut mea  
commendatione, tuo studio, Caesaris beneficio he-  
reditatem propinqui sui C. Capito obtineat. o-  
mnia, quae potui in hac summa gratia tua, ac  
potentia a te impetrare, si petiuissem, ultro te ad  
me detulisse putabo, si hanc rem impetrauero.  
Illud fore tibi adiumento spero; cuius ipse Cae-  
sar esse optimus iudex potest: semper Caesarem  
Capito & dilexit, & coluit. sed ipse huius rei  
testis est. noui hominis memoriam. itaque te nihil  
doceo: tantum tibi sumito pro Capitone apud Cae-  
sarem, quantum ipsum meminisse senties. ego,  
quod in me ipso experiri potui, ad te deferam: in  
eo quantum sit ponderis, tu uidebis. quam par-  
tem, in rep. caussamq. defenderim; per quos ho-  
mines, ordinesq. steterim; quibusq. munitus fue-  
rim; non ignoras. hoc mihi uelim credas: si quid  
fecerim hoc ipso in bello minus ex Caesaris uolun-  
tate; quod intellexerim scire ipsum Caesarem; me  
inuitissimum fecisse: id feci aliorum consilio, horta-  
tu, auctoritate. quod fuerim moderatior, tempe-  
ratorque, quam in ea parte quisquam; id me fe-  
cisse maxime auctoritate Capitonis. cuius similes  
si reliquos necessarios habuissem; reip. fortasse nō  
nihil, mihi certe plurimum profuissem. Hanc rem  
mi Plance si effeceris; meam de tua erga me be-  
neuolentia



ne uolentia spem confirmaueris; ipsumq. Capito-  
nem, gratissimum, officiosissimum, optimum ui-  
rum, ad tuam necessitudinem tuo summo bene-  
ficio adiunxeris. Vale.

ARG. L. Manlium in hereditate fraterna, & omnibus  
in rebus commendat.

Cicero s. D. Acilio procos. 30

L. MANLIUS est Sosis. is fuit Catinen-  
sis: sed est una cum reliquis Neapolitanis ciuibus  
Romanus factus, decurioq. Neapoli. erat enim ad  
scriptus in id municipiū ante ciuitatem socijs, et  
Latinis datam. eius frater Catinae nuper mor-  
tuus est. nullam omnino arbitramur de ea heredi-  
tate controuersiam eum habiturum: & est hodie  
in bonis: sed, quando habet praeterea negotia ue-  
tera in Sicilia sua; et hanc hereditatem fraternam,  
& omnia eius tibi commendo, in primis q. ipsum,  
uirum optimum, mihiq. familiarissimum, ijs stu-  
dijs litterarum, doctrinaeq. praeditum, quibus  
ego maxime delector. peto igitur abs te, ut eum,  
sue aderit, siue non uenerit in Siciliam, in meis  
intimis, maximeq. necessarijs scias esse; itaq. tra-  
ctes, ut intelligat meam commendationem sibi  
magno adiumento fuisse. Vale.

lege Iulia;  
quae, belli Ita-  
lici tēpore, ciui-  
tatē Italis cun-  
ctis arma depo-  
nentibus largi-  
ta est.

ARG. Flauium, Pisonis, generi sui, cum uiueret, perne-  
cessarium, commendat.

Cicero s. D. Acilio procos. 31

C. FLAVIO, honesto, & ornato equi-  
te Romano, ut or ualde familiariter. fuit enim

L. L. generi



tres generos  
habuit, Pisonē,  
Crassipodem,  
Dolabellam.  
epist. 32.

genēri mei C. Pisonis pernecessarius; meq. dili-  
gentissime observat & ipse, & L. Flavius, frater  
eius. quapropter uelim, honoris mei causa, qui-  
bus rebus honeste, & pro tua dignitate poteris,  
quam honorificentissime, et quam liberalissime C.  
Flavius tractes. id mihi sic erit gratum, ut gra-  
tius esse nihil possit. sed praeterea tibi affirmo, ne-  
que id ambitione adductus facio, sed tum familia-  
ritate, & necessitudine, tum etiam ueritate; te  
ex C. Flauij officio, & obseruantia, & praeterea  
splendore, atque inter suos gratia magnam uolu-  
ptatem esse capturum. Vale.

ARG. Commendat duos hospites suos Alesinos.

Cicero s. D. Acilio procos. 32

IN Alesina ciuitate, tam lauta, quam no-  
bili, coniunctissimos habeo & hospitio, & fami-  
liaritate M. & C. Clodios, Archagathum,  
& Philonem. sed uereor, ne, quia complures  
tibi praecipue commendo, exaequare uidear am-  
bitione quadam commendationes meas. quam-  
quam a te quidem cumulate satisfit & mihi,  
& meis omnibus. sed uelim sic existimes, hanc  
familiam, & hos mihi maxime esse coniunctos  
uetustate, officijs, beneuolentia. quamobrem  
peto a te maiorem in modum, ut his omnibus in  
rebus, quantum tua dignitas, fidesq. patietur,  
commodes. id si feceris, erit mihi uehementis-  
sime gratum. Vale.

epist. 31. dixit,  
Quibus rebus  
honeste, & pro  
tua dignitate  
poteris.

ARG. Liberos, & negotia Nasonis commendat.

Cicer





Cicero s. d. Acilio procos. 33

CN. Otacilio Nasone utor familiarissime, ita prorsus, ut illius ordinis nullo familiarius. nam & humanitate eius, & probitate in consuetudine quotidiana magnopere delector. nihil iam opus est exspectare te, quibus eum uerbis tibi commendem, quo sic utar, ut scripsi. habet is in prouincia tua negotia; quae procurant liberti Hilarius, Antigonus, Demonstratus: quos tibi, negotiaq. omnia Nasonis non secus commendo, ac si mea essent. gratissimum mihi fecris, si intellexero hanc commendationem magnum apud te pondus habuisse. Vale.

ARG. Commendat Lysonem, hospitem suum.

Cicero s. d. Acilio procos. 34

AVITVM mihi hospitium est cum Lysonem, Lysonis filio, Lilybaetano; ualdeq. ab eo obseruor; cognouiq. dignum et patre, & auo: est enim nobilissima familia. quapropter commendo tibi maiorem in modum rem, domumq. eius: magnoq. opere abs te peto, cures, ut is intelligat, meam commendationem maximo sibi apud te & adiumento, & ornamento fuisse. Vale.

ARG. Commendat hospitem & familiarem suum Philoxenum.

Cicero s. d. Acilio procos. 35

C. AVIANVS Philoxenus antiquus est hospes meus, &, praeter hospitium, ualde etiam  
 LL 2 fami-



me rogante.

omnes. n. transpadanae coloniae ius Latii habebat. Peditanus in commentario orationis in Pisonem.

familiaris : quem Caesar, meo beneficio, in No-  
uocomenses retulit. nomen autem Auiani conse-  
cutus est, quod homine nullo plus est usus, quam  
Flacco Auiano, meo, quemadmodum te scire ar-  
bitror, familiarissimo. quae ego omnia collegi,  
ut intelligeres, non uulgarem esse commenda-  
tionem hanc meam. peto igitur abs te, ut om-  
nibus rebus, quod sine molestia tua facere  
possis, ei commodes; habeasque in numero tuo-  
rum; perficiasque, ut intelligat has litteras meas  
magno sibi usui fuisse. erit id mihi maiorem in mo-  
dum gratum. Vale.

A R G. Commendat Demetrium Megam in iure ciuitatis, omnibusque in rebus.

Cicero s. D. Acilio procos. 36

C V M Demetrio Mega mihi uetustum hospi-  
tium est, familiaritas autem tanta, quanta cum  
Siculo nullo. ei Dolabellae, rogatu meo, ciuitatem  
a Caesare impetrauit; qua in re ego interfui; ita-  
que nunc P. Cornelius uocatur. cumque, propter  
quosdam sordidos homines, qui Caesaris benefi-  
cia uendebant, tabulam, in qua nomina ciuitate  
donatorum incisa essent, reuelli iussisset; eidem  
Dolabellae, me audiente, Caesar dixit, nihil esse,  
quod de Mega uereretur; beneficium suum in eo  
manere. Hoc te scire uolui, ut eum in ciuium Ro-  
manorum numero haberes. ceterisque in rebus tibi  
eum ita commendo, ut maiori studio neminem com-  
mendarim. gratissimum mihi feceris, si eum ita  
traharis

P. Cornelius  
Dolabella.

ciues R. qui ef-  
ficiantur, no-  
uum nomē af-  
fuerunt, ut L.  
Cornelius Bal-  
bus Gaditanus,  
pro quo exstat  
oratio.



tractaris, ut intelligat meam commendationem magno sibi ornamento fuisse. Vale.

A R G. Commendat Hippiam in liberatione bonorum, & omnibus in rebus.

Cicero s. D. Acilio procos. 37

HIPPIAM, Philoxeni filium, Calatinum, hospitem, & necessarium meum, tibi commendo maiorem in modum. eius bona, quemadmodum ad me delata res est, publice possidentur alieno nomine, contra leges Calatinorum. id si ita est, etiam sine mea commendatione ab aequitate tua res ipsa impetrare debet, ut ei subvenias. quoquo modo autem se res habet; peto a te, ut honoris mei causa eum expedias; tantumque ei commodes & in hac re, & in ceteris, quantum tua fides, dignitasque patietur. id mihi uehementer gratum erit. Vale. epist. 32.

A R G. Bruttii negotia, procuratoresque commendat.

Cicero s. D. Acilio procos. 38

L. BRUTTIUS, eques Romanus, adolescens omnibus rebus ornatus, in meis familiarissimis est, meque obseruat diligentissime: cuius cum patre magna mihi fuit amicitia iam inde a quaestura mea Siciliensi. omnino nunc ipse Bruttius Romae mecum est: sed tamen domum eius, et rem familiarem, et procuratores tibi sic commendo, ut maiore studio commendare non possim. gratissimum mihi feceris, si curaris, ut intelligat, id

L L 3 quod



quod ei recepi, hanc meam commendationem sibi magno adiumento fuisse.

ARG. Commendat Titurnium Rufum.

Cicero s. D. Acilio procos. 39

CUM familia Titurnia necessitudo mihi intercedit uetus: ex qua reliquus est M. Titurnius Rufus; qui mihi omni diligentia, atque officio est tuendus. est igitur in tua potestate, ut ille in me satis sibi praesidij putet esse. quapropter eum tibi commendo maiorem in modum: & abs te peto, efficias, ut is commendationem hanc intelligat sibi magno adiumento fuisse. erit id mihi uehementer gratum.

ARG. L. & C. Aurelios fratres eommendat.

Cicero s. D. Q. Anchario, Q. F. procos. 40

L. ET C. Aurelios L. F. quibus & ipsis, & patre eorum, uiro optimo, familiarissime utor, commendo tibi maiorem in modum, adolescentes omnibus optimis artibus ornatos, meos pernecessarios, tua amicitia dignissimos. si ulla mea apud te commendatio ualeat, quod scio multas plurimum ualuisse; haec ut ualeat, rogo. quod si eos honorifice, liberaliterq. tractaris: et tibi gratissimos, optimosq. adolescentes adiunxeris; & mihi gratissimum feceris. Vale.

ARG. Gratiar agit & suo, & Pompeij nomine de Lucio benignissime tractato, eundemq. denuo commendat.

Cicero

hic Macedoniae praetor admodum ruit in Pisonem, pro Sextio.

hic locus est ep. ult. l. ix ad Att. in loco in de postum com mentariu.



Cicero s. D. L. Culleolo . 41

QVAE fecisti L. Lucceij caussa, scire te plane uolo, te homini gratissimo commodasse. & cum ipsi, quae fecisti, pergrata sunt: tum Pompeius, quotiescumque me uidet, (uidet autem saepissime) gratias tibi agit singulares. addo etiam illud, quod tibi iucundissimum esse certo scio, me ipsum, ex tua erga Lucceium benignitate, maxima uoluptate affici. Quod superest, quamquam mihi non est dubium, quin cum antea nostra caussa, nunc iam etiam tuae Constantiae gratia mansurus sis in eadem ista liberalitate: tamen abs te uehementer etiam atque etiam peto, ut ea, quae initio ostendisti, deindeq. fecisti, etiam ad exitium augeri, & cumulari per te uelis, id et Lucceio, et Pompeio ualde gratum fore, teq. apud eos praeclare positurum, confirmo, & spondeo. De rep. deq. his negotijs, cogitationibusq. nostris perscripseram ad te diligenter paucis ante diebus; easq. litteras dederam pueris tuis. Vale.

ep. 2. 3. &amp; 5. 16.

ARG. Lucceium commendat, iam ante commendatum.

Cicero s. D. L. Culleolo procos. 41

L. LUCCEIUS, meus familiarissimus, homo omnium gratissimus, mirificas tibi apud me gratias egit, cum diceret, omnia te cumulatissime, et liberalissime procuratoribus suis pollicitum esse. cum oratio tua tam ei grata fuerit, quam gratam rem ipsam existimas fore, cum, ut speio, quae pollicitus es, feceris? Omnino ostende-

LL 4 runt



runt Bylliones, sese Luceio Pompeij arbitrato  
satisfacturos: sed uehementer opus est nobis, &  
uoluntatem, & auctoritatem, & imperium tu-  
um accedere. quod ut facias, te etiam atque etiam  
rogo. illudq. mihi gratissimum est, quod ita sciunt  
Luceij procuratores, & ita Luceius ipse ex lit-  
teris tuis, quas ad eum misisti, intellexit; homi-  
nis nullius apud te auctoritatem, aut gratiam ua-  
lere plus, quam meam. id ut re experiatur, ite-  
rum, & saepius te rogo. Vale.

A R G. Oppium commendat Gallio ad Ciliciae admini-  
strationem proficiscenti.

Cicero s. D. Q. Gallio.

43

ET SI plurimis rebus spero fore; ut perspi-  
ciam, quod tamen iam pridem perspicio, me a te  
amari: tamen nunc ea causa tibi datur, in qua  
facile declarare possis tuam erga me beneuolen-  
tiam. L. Oppius M. F. Philomeli negotiatur,  
homo mihi familiaris. eum tibi unice commen-  
do, eoq. magis, quod cum ipsum diligo, tum  
quod negotia procurat L. Egnatij Rufi; quo ego  
uno equite Romano familiarissime utor, & qui-  
cum consuetudine quotidiana, tum officijs plu-  
rimis, maximisq. mihi coniunctus est. Oppium  
igitur praesentem ut diligas; Egnatij absentis re  
ut tueare; aequae a te peto, ac si mea negotia es-  
sent. uelim, memoriae tuae causa, des litterarum  
aliquid, quae tibi in prouincia reddantur; si dita  
conseribas, ut tum, cum eas leges, facile recordari  
possis



possis huius meae commendationis diligentiam.  
hoc te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

A R G. Eundem Oppium rursus eidem commendat.

Cicero s. D. Gallio. 44

ET SI ex tuis, & L. Oppij, familiarissimi mei, litteris cognoui, te memorem commendationis meae fuisse; idq. pro tua summa erga me beneuolentia, proq. nostra necessitudine minime sum admiratus: tamen etiam atque etiam tibi L. Oppium praesentem, & L. Egnatij, mei familiarissimi, absentis negotia commendo. tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasque; ut, si mea res esset, non magis laborarem. quapropter mihi gratissimum feceris, si curaris, ut is intelligat me a te tantum amari, quantum ipse existimo. hoc mihi gratius facere nihil potes. idq. ut facias, uehementer te rogo. Vale.

A R G. Egnatij & seruum Anchialum, & negotia Appuleio commendat.

Cicero s. D. Appuleio pro quaes. 45

L. EGNATIO uno equite Romano uel familiarissime. utor. eius Anchialum seruum, negotiaque, quae habet in Asia, tibi commendo non minore studio, quam si rem meam commendarem. sic enim existimes uelim, mihi cum eo non modo quotidianam consuetudinem summam intercedere, sed etiam officia magna, et mutua nostra inter nos esse. quamobrem etiam atque etiam a te peto, ut cures, ut is intelligat, me ad te satis diligenti-



diligenter scripsisse. nam de tua erga me uoluntate non dubitabat. id ut facias, te etiam atque etiam rogo. Vale.

ARG. Nostium coheredem suum commendat.

Cicero s. D. Appuleio pro quaes. 46

L. Nostius Zoilus est coheres meus, heres autem patroni sui. ea re utrumque scripsi, ut & mihi cum illo causam amicitiae scires esse; et hominem probum existimares, qui patroni iudicio ornatus esset. eum tibi igitur sic commendo, ut unum ex nostra domo. ualde mihi gratum erit, si curaris, ut intelligat hanc commendationem sibi apud te magno adiumento fuisse. Vale.

ARG. Egnatium, communem amicum, commendat.

Cicero s. D. Silio. 47

QUID ego tibi commendem eum, quem tu ipse diligis? sed tamen, ut scires eum non a me diligi solum, uerum etiam amari, ob eam rem tibi haec scribo. Omnium tuorum officiorum, quae & multa, & magna sunt, mihi gratissimum fuerit, si ita tradaris Egnatium, ut sentiat & se a me, & me a te amari. hoc te uehementer etiam atque etiam rogo. illa nostra scilicet ceciderunt, ut amur igitur uulgari consolatione. quid, si hoc melius? sed haec coram. Tu fac, quod facis, ut me ames, teq. amari a me scias. Vale.

ARG. Nanne Cyprios, maximeq. Paphios commendat.

Cicero s. D. C. Sextilio Rufo quaes. 48

OMNES tibi commendo Cyprios, sed magis



gis Paphios: quibus tu quaecunque commoda-  
ris, erunt mihi gratissima. eoq. facio libentius,  
ut eos tibi commendem, quod & tuae laudi, cui-  
us ego fautor sum, conducere arbitror, cum  
primus in eam insulam quaestor ueneris; ea te in-  
stituere, quae sequantur alij. quae, ut spero, fa-  
cilis consequere, si & P. Lentuli, necessarij  
tui, legem, & ea, quae a me constituta sunt,  
sequi uolueris. quam rem tibi confido magnae lau-  
di fore. Vale.

ARG. Commendat Q. Pompeium.

Cicero s. D. Curio procos. 49

Q. POMPEIUS Sex. F. multis, & uete-  
ribus causis necessitudinis mihi coniunctus est. is  
cum antea meis commendationibus & rem, &  
gratiam, & auctoritatem suam tueri consueue-  
rit, nunc profecto, te prouinciam obtinente, meis  
litteris assequi debet, ut nemini se intelligat com-  
mendatiorem unquam fuisse. quamobrem a te  
maiores in modum peto, ut, cum omnes meos  
aeque ac tuos obseruare pro nostra necessitudine  
debeas, hunc in primis ita in tuam fidem reci-  
pias, ut ipse intelligat, nullam rem sibi maiori u-  
sui, aut ornamento, quam meam commendatio-  
nem, esse potuisse. Vale.

ARG. Petit, ut Manium Curium ab omni incommodo,  
detrimento, molestia integrum conseruet. uide ep. 17.

Cicero s. D. Aristo procos. 50

SUMPSI hoc mihi pro tua in me obseruan-  
tia.

nam antea re-  
gnum fuerat,  
non prouincia  
populi R. de le-  
ge Clodia, qua  
Cyprus insula  
publicata est,  
saepe Cicero in  
orationibus me-  
minit, praeter-  
ea omnes hi-  
storici,



ep. 29. lib 7.

tia, quam penitus perspexi, quamdiu Brundisii fuimus, ut ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem, si qua res esset, de qua ualde laborarem. Man. Cúrius, qui Patris negotiatur, ita mihi familiaris est, ut nihil possit esse coniunctius. multa illius in me officia, multa in illum mea; quodq. maximum est, summus inter nos amor, & mutuus. quae cum ita sint: si ullam in amicitia mea spem habes; si ea, quae in me officia, & studia Brundisii contulisti, uis mihi etiam gratiora efficere; quamquam sunt gratissima; si mea tuis omnibus amari uides; hoc mihi da, atque largire, ut Man. Curium sartum & tectum, ut aiunt, ab omniq. incommodo, detrimento, molestia sincerum, integrumq. conserues. & ipse spondeo, & omnes hoc tibi tui pro me recipient, ex mea amicitia, & ex tuo in me officio maximum te fructum, summamq. uoluptatem esse capturum. Vale.

A R G. P. Messienum commendat.

Cicero s. D. P. Caesio.

51.

P. MESSIENVM, equitem Romanum, omnibus rebus ornatum, meumq. persamiliarum, tibi commendo ea commendatione, quae potest esse diligentissima. peto a te & pro nostra, & pro paterna amicitia, ut eum in tuam fidem recipias, eiusq. rem, famamq. tueare. uirum bonum, tuaq. amicitia dignum tibi adiunxeris; mihiq. gratissimum feceris.

A R G.



A R G. Hospitem suum Aristotelem commendat.

Cicero s. d. Regi. 52.

A. LICINIUS Aristoteles, Melitensis, Rex Martiae gentis cognomen.  
*antiquissimus est hospes meus, & praeterea con-  
 iunctus magno usu familiaritatis. haec cum ita  
 sint; non dubito, quin tibi satis commendatus sit.  
 etenim ex multis cognosco, meam commendatio-  
 nem plurimum apud te ualere. hunc ego a Caesa-  
 re liberaui. frequens enim fuerat nobiscum: at-  
 que etiam diutius in caussa est, quam nos, com-  
 moratus. quo melius te de eo existimaturum ar-  
 bitror. fac igitur, mi Rex, ut intelligat has sibi  
 litteras plurimum profuisse. Vale.*

in partibus Pe-  
peranis.

A R G. Genucillum Curuum commendat.

Cicero s. d. Q. Thermo propraet. 53

L. GENVCILLO Curuo iam pridem fami-  
*liarissime uitor, optimo uiro, & homine gratissi-  
 mo. cum tibi penitus commendo, atque trado:  
 primum ut omnibus in rebus ei te commodes,  
 quoad fides tua, dignitasq. patietur: patietur  
 autem in omnibus: nihil enim abs te umquam,  
 quod sit alienum tuis, aut etiam suis moribus,  
 postulabit. praecipue autem tibi commendo ne-  
 gotia eius, quae sunt in Hellesponto: primum, ut  
 obtineat id iuris in agris, quod ei Pariana ciuitas  
 decreuit, & dedit, & quod semper obtinuit sine  
 ulla controuersia; deinde, si quid habebit cum ali-  
 quo Hellesponto controuersiae, ut in illa  $\delta\iota\omicron\kappa\omicron\sigma\iota\upsilon$   
 reijcias. Sed non mihi uideor, cum tibi totum ho-  
 minem*

Q. Thermus lo-  
niae praecerat:  
cuius caput est  
Ephesus. ep. 18.  
lib 2 & ad Att.  
ep 13. lib. 5. &  
hic in sequen-  
tibus epistolis,



minem diligentissime commendarim, singulas ad te eius causas perscribere debere. Summa illa sit. quidquid officij, beneficij, honoris in Genucilium contuleris, id te existimabo in me ipsum, atque in rem meam contulisse: Vale.

A R G. Primum agit gratias Thermo, quod Marcilium liberalissime tractauisset: deinde petit, operam det, ne socrus Marcilij rea fiat.

Cicero s. D. Thermo propraet. 54

C V M mihi multa grata sunt, quae tu, adductus mea commendatione, fecisti; tum in primis, quod M. Marcilium, amici, atque interpretis mei filium, liberalissime tractauisti. uenit enim Laodiceam, & tibi apud me, mihiq. propter te gratias maximas egit. Quare, quod reliquum est, a te peto, quando apud gratos homines beneficium ponis, ut eo libentius his commodes; operamq. des, quoad fides tua patietur, ut socrus adolescentis rea ne fiat. ego cum antea studiose commendabam Marcilium, tum multo nunc studiosius, quod in longa apparitione singularem, & prope incredibilem patris Marcilij fidem, abstinentiam, modestiamq. cognoui. Vale.

quae erat in imperio Cicero. nis. ep. 5. lib. 3.

interpretes igitur praebat in prouincia pro consulibus.

A R G. Commendat Anncium, legatum suum, in controuersia Sardiniana.

Cicero s. D. Thermo propraet. 55

E T S I mihi uideor intellexisse, cum tecum Ephesi de re M. Anneij, legati mei, locutus sum, te ipsius causa uehementer omnia uelle: ta-

men



men & M. Anneium tanti facio, ut mihi nihil  
 putem praetermitendum, quod illius intersit;  
 & me a te tanti fieri puto, ut non dubitem, quin  
 ad tuam uoluntatem magnus cumulus accedat  
 commendationis meae. nam cum iamdiu dilige-  
 gerem M. Anneium; deq. eo sic existimarem,  
 ut res declarat, quod ultro ei detulerim legatio-  
 nem, cum multis petentibus denegassem: tum  
 uero, postea quam mecum in bello, atque in re mi-  
 litari fuit, tantam in eo uirtutem, prudentiam,  
 fidem, tantamq. erga me beneuolentiam cogno-  
 ui, ut hominem neminem pluris faciam. Eum  
 cum Sardinis habere controuersiam scis. caus-  
 sam tibi exposuimus Ephesi: quam tu tamen co-  
 ram facilius, meliusq. cognosces. de reliquo mi-  
 hi mehercule diu dubium fuit, quid ad te potis-  
 simum scriberem. ius enim quemadmodum dicas,  
 clarum, & magna cum tua laude notum est: no-  
 bis autem in hac causa nihil aliud opus est, nisi  
 te ius instituto tuo dicere. sed tamen, cum me  
 non fugiat, quanta sit in praetore auctoritas,  
 praesertim ista integritate, grauitate, clementia,  
 qua te esse inter omnes constat: peto abs te pro no-  
 stra coniunctissima necessitudine, plurimisq. offi-  
 cys paribus, ac mutuis, ut uoluntate, auctorida-  
 te, studio tuo perficias, ut M. Anneius intelligat,  
 te & sibi amicum esse, quod non dubitat; saepe  
 enim mecum locutus est; & multo amicio-  
 rem his meis litteris esse factum. in tuo toto imperio,  
 atque

de quo lib. 15.  
 in ep. ad Cato-  
 nem.

in praetore e-  
 portet esse in-  
 tegratē, gra-  
 uitatem, clemē-  
 tiam.



atque prouincia nihil est, quod mihi gratius facere possis. iam, apud ipsum, gratissimum hominem, atque optimum uirum, quam bene positurus sis studium tuum, atque officium, dubitare te non existimo. Vale.

A R G. Negotia Cluij Puteolani commendat.

Cicero s. d. Thermo propraet. 56

uide ep. 7.

C L V V I V S Puteolanus ualde me obseruat, ualdeq. est mihi familiaris. is ita sibi persuadet, quod in tua prouincia negotij habet, nisi, te prouinciam obtinente, meis commendationibus confecerit, id se in perditis, & desperatis habiturum. nunc, quando mihi ab amico officiosissimo tantum oneris imponitur, ego quoque tibi imponam pro tuis in me summis officijs, ita tamen, ut tibi nolim molestus esse. Mylasii, & Alabandenses pecuniam Cluio debent. dixerat mihi Euthydemus, cum Ephesi essem, se curaturum, ut ecclici Mylasii Romam mitterentur. id factum non est. legatos audio missos esse: sed malo ecclicos, ut aliquid confici possit. quare peto a te, ut eos, & Alabandenses iubeas ecclicos Romam mittere. Praeterea Philotes Alabandensis ὑποθήκας Cluio dedit: hae commissae sunt. uelim cures, ut aut de hypothecis decedat, easq. procuratoribus Cluij tradat; aut pecuniam soluat. Praeterea Heracleotae, & Bargyletae, qui item debent, aut pecuniam soluant, aut fructibus suis satisfaciant. Caunij praeterea debent; sed aiunt

cum praeterisset praescriptum solutioni tempus, hypothecae, id est bona creditori assignata, ut ei & de re, & de tempore caueretur, committentur, id est



aiunt se depositam pecuniam habuisse, id uelim cognoscas: & si intellexeris eos neque ex edicto, neque ex decreto depositam habuisse, des operam, ut usurae Cluuius, instituto tuo, conseruentur. His de rebus eo magis laboro, quod agitur res Cn. Pompeij etiam, nostri necessarii, & quod is magis etiam mihi laborare uidetur, quam ipse Cluuius: cui satisfactum esse a nobis, ualde uolo. His de rebus te uehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

ARG. Petit a Thermo, ut Anneium, legatum suum, remittat: eumq; in negotio suo commendat.

Cicero s. d. Thermo prorpaet. 57

QVO magis quotidie ex litteris, nuncijsque, bellum magnum esse in Syria, cognosco, eo uehementius a te pro nostra necessitudine contendo, ut mihi M. Anneium legatum primo quoque tempore remittas. nam eius opera, consilio, scientia rei militaris uel maxime intelligo me, & remp. adiuuari posse. quod nisi tanta res eius ageretur: nec ipse adduci potuisset, ut a me discederet; neque ego, ut eum a me dimitterem. ego in Ciliciam proficisci cogito circiter Kal. Maias. ante eam diem Anneius ad me redeat, oportet. Illud, quod tecum & coram, & per litteras diligentissime egi, id & nunc etiam atque etiam rogo, curae tibi sit, ut suum negotium, quod habet cum populo Sardonio, pro caussae ueritate, & pro sua dignitate conficiat. intellexi ex tua

MM ora-



oratione, cum tecum Ephesi locutus sum, te ip-  
 sius Anneij causa omnia uelle: sed tamen sic ue-  
 lim existimes, te mihi nihil gratius facere posse,  
 quam si intellexero, per te illum ipsum negotium  
 ex sententia confecisse. idq. quamprimum ut ef-  
 ficas, te etiam atque etiam rogo. Vale.

ARG. Commendat L. Custidium.

Cicero s. D. C. Titio L. F. Rufo  
 praet. urb. 58

in mea tribu  
 suffragiū fert.

L. CUSTIDIUS est tribulis, & muni-  
 ceps, & familiaris meus. is causam habet, quā  
 causam ad te deferet. commendo tibi hominem,  
 sicuti tua fides, & meus pudor postulat; tan-  
 tum, ut faciles ad te aditus habeat; quae aequa po-  
 stulabit, ut lubente te impetret, sentiatq. meam  
 sibi amicitiam, etiam cum longissime absim,  
 prodesse in primis apud te. Vale.

ARG. Commendat M. Fabium.

Cicero s. D. C. Curio Pae-  
 duceano praet. 59

puto esse quem  
 commendat  
 Coelio lib. 2.

M. FABIVM unice diligo: summaq.  
 mihi cum eo consuetudo, & familiaritas est per-  
 uetus. in eius controuersis quid decernas, a te  
 non peto, (seruabis, ut tua fides, & dignitas  
 postulat, edictum, & institutum tuum) sed ut  
 quamfacillimos ad te aditus habeat; quae erunt  
 aequa, lubente te impetret: ut meam amicitiam  
 sibi, etiam cum procul absim, prodesse sentiat,  
 prae-



praesertim apud te . hoc uehementer etiam atque etiam te rogo . Vale .

AR G. Commendat Liuineium libertum .

Cicero s. D. C. Munatio C. F. 60

*Liuiueiꝑ gentis cognomen Regulus fuit ; qd' argentei numeri testantur.*

L. LIVINEIUS Trypho est omnino L. Reguli, familiarissimi mei, libertus; cuius calamitas etiam officiosorem me facit in illum: nam beneuolentior, quam semper fui, esse non possum: sed ego libertum eius per se ipsum diligo. summa enim eius erga me officia extiterunt ijs nostris temporibus, quibus facillime bonam beneuolentiam hominum, & fidem perspicere potui. eum tibi ita commendo, ut homines grati, & memores bene meritos de se commendare debent. pergratum mihi feceris si ille intellexerit, se, quod pro salute mea multa pericula adierit, saepe hieme summa nauigarit, pro tua erga me beneuolentia gratum etiam tibi fecisse. Vale.

AR G. Commendat Pinnium in exactione pecuniae, quam ei Nicaenses debent.

Cicero s. D. P. Silio propraet. 61

T. PINNIO familiarissime me usum esse, scire te arbitror, quod quidem ille testamento declarauit, qui me tum tutorem, tum etiam secundum heredem instituerit. eius filio, mire studioso, & erudito, & modesto, pecuniam Nicaenses grandem debent, ad HS octogies: et, ut audio, in primis uolunt ei soluere. pergratum igitur mihi feceris, quando non modo reliqui tu-

*ducenta quadraginta millia scutorum.*

MM 2 rores,



tores, qui sciunt quanti me facias, sed etiam puer ipse tibi persuasit, te omnia mea causa facturum esse; si dederis operam, quoad tua fides, dignitasque patietur, ut quamprimum pecunia Pinnio solvatur Nicaeensium nomine. Vale.

ARG. Primum de Atilio gratias agit, deinde Quintum fratrem commendat.

Cicero s. d. Silio propraet. 62

ET in Atilij negotio te amavi: cum enim sero uenissem, tamen honestum equitem Romanum beneficio tuo conseruavi: et mehercule semper sic in animo habui, te in meo aere esse propter Lámiae nostri coniunctionem, et singularem necessitudinem. itaque primum tibi ago gratias, quod me omni molestia liberas: deinde impudentia prosequor: sed idem sarciam. te enim semper sic colam, et tuebor, ut quem diligentissime. Quintum, fratrem meum, si me diligis, eo numero cura ut habeas, quo me. ita magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris. Vale.

ep. 16. lib. xi.  
& ea quae ultimam antecedit  
lib. 12  
id est remane-  
rabo,

ARG. Commendat M. Lenium studiose admodum.

Cicero s. d. Silio propraet. 63

NON putavi fieri posse, ut mihi uerba deessent; sed tamen in M. Lenio commendando desunt: itaque rem tibi exponam paucis uerbis, sed tamen ut plane perspicere possis uoluntatem meam. Incredibile test, quanti facimus et ego, et frater meus, qui mihi carissimus est, M. Lenium.

id



id fit cum plurimis eius officijs, tum summa probitate, et singulari modestia. eum ego a me inuitissimus dimisi, tum propter familiaritatem, et consuetudinis suauitatem; tum quod consilio eius fideli, ac bono libenter utebar. Sed uereor, ne iam mihi superesse uerba putes, quae dixeram defutura. Commendo tibi hominem, sicut intelligis me, de quo ea supra scripserim, debere commendare: a teq. uehementer etiam atque etiam peto, ut, quod habet in tua prouincia negotij, expedias; quod tibi uidebitur rectum esse, ipsi dicas. hominem facillimum, liberalissimumq. cognosces. itaque te rogo, ut eum solutum, liberum, confectis eius negotijs per te, quamprimū ad me remittas. id mihi, fratriq. meo gratissimum feceris. Vale.

A R G' Agit gratias de Nerone honorificentissime tractato: eumq. in omnibus rebus uehementer commendat.

Cicero s. D. Silio propraet. 64

NERO meus mirificas apud me tibi gratias egit, prorsus incredibiles; ut nullum honorem sibi haberi potuisse diceret, qui a te praetermissus esset. magnum fructum ex ipso capies. nihil est enim illo adolescente gratius. sed me hercule mihi quoque gratissimum fecisti. pluris enim ex omni nobilitate neminem facio. itaque si ea feceris, quae ille per me tecum agi uoluit; gratissimum mihi feceris. primum, de Pausania Alabandensi, sustentens rem, dum Nero ueniat. ue-

puto esse hunc Ti. Claudium Neronē, a quo postea Liuiam praegnātē Augustus abduxit. Nero autē lingua Sabina fortis ac strenuus. Suet. in Tiberio.

MM 3 hementer



hementem enim eius causam cupere eum intellexi:  
itaque hoc valde te rogo. deinde Nisaeos, quos  
Nero in primis habet necessarios, diligentissi-  
meque tueatur, ac defendit, habeas tibi commen-  
datissimos: ut intelligat illa ciuitas, sibi in Ne-  
ronis patrocinio summum esse praesidium. Stra-  
bonem Seruilium tibi saepe commendaui: nunc eo  
facio id impensius, quod eius causam Nero su-  
scipit. tantum a te petimus, ut agas eam rem,  
nec relinquant hominem innocentem ad alicuius  
tui dissimilis quaestum. id tamen gratum mihi erit:  
tamen etiam existimabo te humanitate tua esse u-  
sum. Summa huius epistolae haec est, ut ornas om-  
nibus rebus Neronem, sicut instituisti, atque fe-  
cisti. magnum theatrum habet ista provincia,  
non ut haec nostra, adolescentis nobilis, ingenio-  
si, abstinentis commendationem, atque gloriam.  
quare si te fauore usus erit, sicut & utetur pro-  
fecto, & usus est; amplissimas clientelas, acce-  
ptas a maioribus, confirmare poterit, & be-  
neficijs suis obligare. hoc in genere si eum adiu-  
ueris eo studio, quo ostendisti; apud ipsum prae-  
clarissime posueris, sed mihi etiam gratissimum  
feceris. Vale.

in quo spectari  
Neronis uirtu-  
res possint.

A R G. Cupit pacationes per Hyssonem cum ciuitatibus  
confici: in eoq. illum Silio commendat.

Cicero s. D. Silio propraet. 65

C V M P. Tērentio Hyssone, qui operas in  
ad Art. lib xi. scriptura pro magistro dat, mihi summa fami-  
liaritas,



liaritas, consuetudoq. est: multaq., et magna inter nos officia paria, & mutua intercedunt. eius summa existimatio agitur in eo, ut pactio- nes cum ciuitatibus reliquis conficiat. non me praeterit, nos eam rem Ephesi expertos esse, ne- que ab Ephesiis ullo modo impetrare potuisse. sed quando, quemadmodum omnes existimant, & ego intelligo, tua cum summa integritate, tum singulari humanitate, & mansuetudine conse- cutus es, ut, libentissimis Graecis, nutu, quod uelis, consequare: peto a te maiorem in modum, ut, honoris mei causa, hac laude Hysponem affi- ci uelis. Praeterea cum socijs scripturae mihi sum- ma necessitudo est, non solum ob eam causam, quod ea societas uniuersa in mea fide est, sed etiã, quod plerisque socijs utor familiarissime. ita & Hysponem meum per me ornaris, & societatem mihi coniunctiorem feceris: tuq. ipse & ex eius obseruantia, gratissimi hominis, & ex sociõrum gratia, hominum amplissimorum, maximum fructum capies; & me summo beneficio affece- ris. sic enim uelim existimes, ex tota tua prouin- cia, omniq. isto imperio nihil esse, quod mihi gra- tius facere possis. Vale.

scriptura quid sit, Pedianus exponit.

publicanorum.

ARG. Caecinam in colligendis Asiaticae negotiationis reliquijs commendat.

Cicero s. D. P. Seruilio Isau-  
rico, procos. 66

A. C. AECINAM, maxime proprium  
MM 4 clien-

hic est, ad quẽ scribit lib. 6.



exulabat, quia  
& Pöpeianas  
partes secutus  
erat, & Caesari  
male dixerat.  
ep. 7. lib. 6.

Caesaris. nã cõ  
sularum simul  
gesserat. lib. 1.  
comment. de  
bel. ci.

Afiaticæ. ep. 8.  
lib. 6.

videtur hoc tẽ  
pore Laodicea,  
non ad Ciliciã  
a. I. ministratio-  
nem, sed ad A.

clientem familiae uestrae, non commendare tibi, cum scirem qua fide in tuos, qua clementia in calamitosos soleres esse; nisi me & patris eius, quosum familiarissime usus, memoria, & huius fortunã ita moueret, ut hominis omnibus mecum studijs, officijsq. cõiunctissimi mouere debeat. At te hoc omni contentione peto, sic, ut maiore cura, maiore animi labore petere non possim; ut ad ea, quae tua sponte sine cuiusquam commendatione faceres in hominem tantum, & talem, calamitosum, aliquem afferant cumulum meae litterae, quo studiosius eum, quibuscunque rebus possis, iues. quod si Romae fuisses, etiam salutem A. Caecinae essemus, ut opinio mea fert, per te consecuti. de qua tamen magnam spem habemus, freti clementia cõlegae tui. nunc, quando, iustitiam tuam secutus, tutissimum sibi portum prouinciam istam esse duxit: etiam atque etiam te rogo, atque oro, ut eum & in reliquijs ueteris negotiationis colligendis iues, & ceteris rebus te gas, atque tueare. hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

A R G. Commendat Andronem, Arthemonis filium, Laodicensem.

Cicero s. D. Seruilio. 67

Ex prouincia mea Ciliciensi, cui scis quã diuinitate Asiaticã attributas fuisse, nullo sum familiarius usus, quam Androne, Arthemonis filio, Laodicensi: eumq. habui in ea ciuitate

tum



tum hospitem, tum uehementer ad meae uitae rationem, & consuetudinem accommodatum. quē quidem multo etiam plaris, postea quam decessi, facere coepi, quod multis rebus expertus sum gratum hominem, meiq. memorem: itaque eū Romae libentissime uidi. non te enim fugit, qui plurimis in ista prouincia benigne fecisti, quam multi grati reperiantur. Haec propterea scripsi, ut me non sine caussa laborare intelligeres, & ut tu ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. Feceris igitur mihi gratissimū, si ei declararis quanti me facias, id est, si receperis eum in fidem tuam, et, quibuscunque rebus hōneste, ac sine molestia tua poteris, adiuueris. hoc mihi uehementer erit gratum. idq. ut facias, te etiam atque etiam rogo. Vale.

fiam pertinuisse. Aliz. n. Seruilius praerat. ep. 68.

quātum fides, dignitasq. tua patitur, ep. 22. 31. & 32.

A R G. Significat, quam sibi gratum fuerit cursum illius navigationis cognoscere. perit, ut de statu prouinciae institutisq. suis scribat. postremo suum officium ad omnia pollicetur.

Cicero s. d. Seruilio Isaurico,  
procos. collegae.

68

GRATAE mihi uehementer tuae litterae fuerunt; ex quibus cognoui cursus navigationum tuarum. significabas enim memoriam tuam nostrae necessitudinis: qua mihi nihil poterat esse iucundius. Quod reliquum est, multo etiam erit gratius, si ad me de rep. idest de statu prouinciae, de institutis tuis familiariter scribes. quae quamquam ex multis pro tua claritate audiam, tamen

collega fuit Ciceronis in auguratu.

li-



libentissime ex tuis litteris cognoscā. Ego ad te, de reip. summa quid sentiam, non saepe scribam, propter periculum eiusmodi litterarum: quid agatur autem, scribam saepius. sperare tamen uideor, Caesari, collegae nostro, fore curae, & esse, ut habeamus aliquam remp. cuius consilijs, magni referebat, te interesse: sed, si tibi utilius est, id est gloriosius, Asiae praesse, et istam partem reip. male affectam tueri; mihi quoque idē, quod tibi, & laudi tuae profuturum est, optatius debet esse. Ego, quae ad tuam dignitatem pertinere arbitrabor, summo studio, diligentiaq. curabo: in primisq. tuebor omni observantia clarissimum uirum, patrem tuum: quod & pro uentilate necessitudinis, & pro beneficjs uestris, & pro dignitate ipsius facere debeo. Vale.

A R. G. Perit, ut C. Curtium in fidem recipiat, habeatq. in numero suorum.

Cicero s. d. Seruilio collegae. 69

C. CURTIUS Mithres est ille quidem, ut scis, libertus Postumij, familiarissimi mei, sed me colit, & obseruat aequae, atque illum ipsum, patronum suum. apud eum ego sic Ephesi fui, quotiescunque fui, tanquam domi meae: multaq. acciderunt, in quibus & beneuolentiam eius erga me experirer, & fidem: itaque, si quid aut mihi, aut meorum cuiquam in Asia opus est, ad hunc scribere consueui, huius cum opera, & fide, tum domo, & re uti, tamquam mea.

Hacc

in suguratu.  
Philippi 2. &  
Dio lib 42.

qui cognomen  
Isaurici, capta  
Isauro, adeptus,  
alioq. tradidit.

a quo tamen  
nomen non ac-  
cepit. sed for-  
tasse a magi-  
stratu liberat.  
quē Varro mo-  
rem significat  
l. 7. de ling. lat.  
in extremo.



Haec ad te eo pluribus scripsi, ut intelligeres, me non uulgariter, nec ambitiose, sed ut pro homine intimo, ac mihi perneccessario scribere. Peto igitur a te, ut in ea controuersia, quam habet de fundo cum quodam Colophonio, et in ceteris rebus, quantum fides tua patietur, quantumq. tuo commodo poteris, tantum ei, honoris mei caussa, commodes. etsi, ut eius modestiam cognoui, grauis tibi nulla in re erit. si et mea commendatione, & sua probitate affecutus erit, uti de se bene existimes: omnia se adeptum arbitrat. ut igitur eum recipias in fidem, habeasq. in numero tuorum, te uehementer etiam atque etiam rogo. ego, quae te uelle, quaeq. ad te pertinere arbitrabor, omnia studiose, diligenterq. curabo. Vale.

ARG. T. Ampium Menandrum nō uulgariter cōmendat.

Cicero s. D. Seruilio collegae. 70

QVIA non est obscura tua in me beneuolentia, sic fit, ut multi per me tibi uelint commendari. ego autem tribuo non numquam in uul-  
gus, sed plerumque necessarijs, ut hoc tempore. nam cum T. Ampio Bálbo mihi summa familiaritas, necessitudoq. est. eius libertum T. Ampium Menandrum, hominem frugi, & modestum, & patrono, & nobis uehementer probatum, tibi commendo maiorem in modum. uehementer mihi gratum feceris, si, quibuscumque rebus sine tua molestia poteris, ei commo-  
daris.

ad quem scribitur  
lib. 6.



daris . quod ut facias , te uehementer etiam at-  
que etiam rogo . Vale .

ARG. Commendat T. Agusium , ueterem amicum .

Cicero s. D. Seruilio collegae . 71

tempore exfi-  
tji .

MULTOS tibi commendem , necesse est ;  
quādo omnibus nota nostra necessitudo est , tuaq.  
in me beneuolentia . sed tametsi omnium caussa ,  
quos commendo , uelle debeo : tamen cum omni-  
bus non eadem mihi caussa est . T. Agusius & co-  
mes meus fuit illo miserrimo tēpore , & om-  
nium itinerum , nauigationum , laborum , peri-  
culorum meorum socius : neque hoc tempore di-  
scessisset a me , nisi ego ei permisisssem . quare sic  
tibi eum commendo , ut unum de meis domesti-  
cis , & maxime necessarijs . pergratum mihi fe-  
ceris , si eum ita tractaris , ut intelligat hanc com-  
mendationem sibi magno usui , atque adiuuen-  
to fuisse . Vale .

ARG. Petit a Seruilio , ut omnibus rebus Caerellia be-  
nigne faciat , quemadmodum receperat .

Cicero s. D. Seruilio collegae . 72

de hac uide  
que scribit  
Dio lib. 46.

CAERELLIAE , necessariae meae , rem ,  
nomina , possessiones Asiaticas commendauit ti-  
bi praesens in hortis tuis quā potui diligentissi-  
me : tuq. mihi , pro tua consuetudine , proq. tuis  
in me perpetuis , maximisq. officijs , omnia te fa-  
cturum liberalissime recepisti . meminisse te id  
spero : scio enim solere . sed tamen Caerelliae procu-  
ratores scripserunt , te , propter magnitudinem  
pro-



provinciae, multitudinemq. negotiorum, etiam  
atque etiam esse communes faciendum. Peto igitur,  
ut memineris, te non omnia, quae tua fides pa-  
teretur, mihi cumulate recepisse. equidem exi-  
stimo habere te magnam facultatem (sed hoc tui  
est consilij, & iudicij) ex eo S. C. quod in here-  
des C. Vennonij factum est, Caerelliae commodan-  
di. id S. C. tu interpretabare pro tua sapientia.  
scio enim eius ordinis auctoritatem semper apud  
te magni fuisse. quod reliquum est, sic uelim exi-  
stimes, quibuscumque rebus Caerelliae benigne fe-  
ceris, mihi te gratissimum esse facturum. Vale.

A R G. Gratulatur de reditu incolumi: gratias agit quo-  
dam modo de Egnatio, & Oppio: petit, ut Antipatri filios  
sibi condonet.

Cicero s. D. Q. Philippo procos. 73

GRATVLO R tibi, quod ex provincia  
saluū te ad tuos recepisti incolumi fama, & rep.  
quod si Romae te uidissem, coram gratias egis-  
sem, quod tibi L. Egnatius, familiarissimus me-  
us, absens, L. Oppius praesens curae fuisset. Cum  
Antipatro Derbete mihi non solum hospitium,  
uerum etiam summa familiaritas intercedit. ei  
te uehementer succensusse audiui, et moleste tu-  
li. de re nihil possum iudicare: nisi illud mihi cer-  
te persuadeo, te talem uirum nihil temere fecisse.  
A te autem pro uetere nostra necessitudine etiam  
atque etiam peto, ut eius filios, qui in tua pote-  
state sunt, mihi potissimum condones: nisi quid  
exi-

hic opinor, L.  
Philippi frater  
fuit, uirici Au-  
gusti, L. F. Q. N.  
potest esse,  
qui tribunus  
pl. est lib. 1.  
de bel. ci. 2.  
pud Caesare.

nisi pro sed, ut  
epist. 1.



existimas in ea re uiolari existimationem tuam: quod ego si arbitrarer, numquam te rogarem, mihiq. tua fama multo antiquior esset, quam illa necessitudo est. sed mihi ita persuadeo, ( potest fieri, ut fallor ) eam rem laudi tibi potius, quam uituperationi, fore. quid fieri possit, et quid mea caussa facere possis, ( nam, quid uelis, non dubito ) uelim, si tibi graue non erit, certio rem me facias. Vale.

ARG. Oppium praesentem, & Egnatii absentis negotia commendat.

Cicero s. d. Philippo procos. 74

ET SI non dubito pro tua in me obseruantia, proq. nostra necessitudine, quin commendationem meam memoria teneas: tamen etiam atque etiam eundem tibi L. Oppium, familiarem meum, praesentem, & L. Egnatij, familiarissimi mei, absentis, negotia commendo. tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasque; ut, si mea res esset, non magis laborarem. quapropter gratissimum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat me a te tantum amari, quantum ipse existimo. hoc mihi gratius facere nihil potes. idq. ut facias, te uehementer rogo. Vale.

ARG. Commendat Auianum Flaccum.

Cicero s. d. T. Titio T. F. legato. 75

ET SI non dubito, quin apud te mea commendatio prima satis ualeat: tamen obsequor homini familiarissimo C. Auiano Flacco: cuius  
caussa



caussa omnia tum cupio, tum mehercule etiam debeo. de quo et praesens tecum egi diligenter, cum tu mihi humanissime respondisti: & scripsi ad te accurate antea. sed putat interesse sua, me ad te quam saepissime scribere. quare uelim mihi ignoscas, si, illius uoluntati obtemperans, minus uidebor meminisse constantiae tuae. A te idem illud peto, ut de loco, quo deportet frumentum, & de tempore Auiano comodes. quorum utrumque per eundem me obtinuit triennium, dum Pompeius isti negotio praefuit. summa est, in quo mihi gratissimum facere possis, si curaris, ut Auianus, quando se a me amari putat, me a te amari sciat. erit id mihi pergratum. Vale.

uide epistolam primam lib 4. ad Atticum.

A R. G. Petit, ut C. Valgius empram possessionem in agro Fregellano, liberam, immunemq. habeat.

Cicero s. n. quattuoruiris, & decurionibus.

76

TANTAE mihi cum Q. Hippii causae necessitudinis sunt, ut nihil possit esse coniunctius, quam nos inter nos sumus. quod nisi ita esset, uterer mea consuetudine, ut uobis nulla in re molestus essem. etenim uos mihi optimi testes estis, cum mihi persuasum esset nihil esse, quod a uobis impetrare non possem, numquam me tamen grauem uobis esse uoluisse. uehementer igitur uos etiam atque etiam rogo, ut honoris mei causa liberalissime C. Valgium Hippianum tractetis, remq. cum eo conficiatis; ut, quam possessionem

habet

ergo Fregellae municipiū, non colonia. nā municipiis quattuor uiri, coloniis duumiri praerant in oratione pro Cluentio.



habet in agro Fregellano, a uobis emptam, eam liberam, & immunem habere possit. id si a uobis impetrato, summo me beneficio uestro affectum arbitrabor. Valete.

ARG. Narrat officium suum; commendat M. Bollandum: petit, ut sibi seruum suum Dionysium restituendum curet.

opinor huic, & P. Vatino, ad quem sunt epistolae lib. 5. man datam esse a Cesare Illyrici curam, imperio communi. nam P. Sulpicius, eius in Gallia legatus fuerat. Caes. l. 4. & 7. de bel. Gal.

Cicero s. d. P. Sulpicio imp. 77

CVM his temporibus non sane in senatum uentitarem; tamen, ut tuas litteras legi, non existimauim me, saluo iure nostrae ueteris amicitiae multorumque inter nos officiorum, facere posse, ut honori tuo deessem: itaque affui, supplicationemque tibi lubenter decreui: nec reliquo tempore ullo aut rei, aut existimationi, aut dignitati tuae deero. atque ut hoc tui necessarij sciant; hoc me animo erga te esse, uelim facias eos per litteras certiores; ut, si quid tibi opus sit, ne dubitent mihi iure suo denuntiare. M. Bollandum, uirum, bonum, & fortem, et omnibus rebus ornatum, meumque ueterem amicum, tibi magnopere commendo. pergratum mihi feceris, si curaris, ut is intelligat hanc commendationem sibi magno adiumento fuisse. ipsumque uirum optimum, gratissimumque cognosces. promitto tibi, te ex eius amicitia magnam uoluptatem esse capturum. Praeterea a te peto maiorem in modum pro nostra amicitia, & pro tuo perpetuo in me studio, ut in hac re etiam labores. Dionysius, seruus meus,

ep. 2. lib. 5.



meus, qui meam bibliothecam multorum numerorum tractauit, cum multos libros surripuisset, nec se impune laturum putaret, aufugit. is est in prouincia tua. eum & M. Bollanus, familiaris meus, et multi alij Naronae uiderunt. sed cum se a me manumissum esse diceret, crediderunt. hunc tu si mihi restituendum curaris; non possum dicere, quam mihi gratum futurum sit. res ipsa parua, sed animi mei dolor magnus est. ubi sit, & quid fieri possit, Bollanus te docebit. ego, si hominem per te recuperaro, summo me a te beneficio affectum arbitrabor. Vale.

ARG: Petit, ut Democritum Sicyonium in suam fidem recipiat.

Cicero s. d. Allieno<sup>r</sup> procos. 78

DEMOCRITVS Sicyonius non solum hospes meus est, sed etiam, quod non multis contingit, Graecis praesertim, ualde familiaris. est enim in eo summa probitas, summa uirtus, summa in hospites liberalitas, & obseruantia: meque prae ceteris & colit, & obseruat, & diligit. eum tu non modo suorum ciuium, uerum etiam prope Aethiopiae principem cognosces. huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio, & munio. cognitum, per te ipsum, quae tua natura est, dignum tua amicitia, atque hospitio iudicabis. Peto igitur a te, ut, his litteris lectis, recipias eum in tuam fidem, polliceare omnia te facturum mea causa. de reliquo, si, id

NN quod

praefuit hic Allienus Siciliae, ut ex epistola sequenti colligitur: eumque Oppius in libro de bello Africo modo praetorem, modo proconsulem uocat.



quod confido fore, dignum eum tua amicitia, ho-  
spatioq. cognoueris; peto, ut eum complectare,  
diligas, in tuis habeas. erit id mihi maiorem in  
modum gratum. Vale.

ARG. Caium, & Marcum Auianos, fratres, commen-  
dat, alterum praesentem, alterum absentem.

Cicero s. d. Allieno procos. 79

cū Auianae ge-  
tis antea fuit.  
set, in Valeriā,  
cuius cognomē  
Flaccus fuit,  
a adoptione tran-  
sit.

ET te scire arbitror, quanti fecerim C. Auia-  
num Flaccum: & ego ex ipso audieram, optimo,  
& gratissimo homine, quam a te liberaliter es-  
set tractatus. eius filios, dignissimos illos patre,  
meosq. necessarios, quos ego unice diligo, com-  
mendo tibi sic, ut maiore studio nullos commen-  
dare possem. C. Auianus in Sicilia est: Marcus  
est nobiscum, ut illius dignitatem praesentis or-  
nes, rem utriusque defendas, te rogo. hoc mihi  
gratius in ista provincia facere nihil potes. idq.  
ut facias, te uehementer etiam atque etiam  
rogo. Vale.



## CICERONIS EPISTOLARVM

AD TERENCEM VXOREM,

LIBER XIV.

ARGVMENTVM.

Exsul deest suam suorumq. calamitatem, eiusq. culpam confert in amicorum consilia: uici uenditionem prorsus improbat: alia quaedam scribit.

Cicero s. D. Terentiae, & Tulliolae,  
& Ciceroni, suis.

scripta est Pisoni & Gabinio cum exsularet.

**T**LITTERIS multorum, et sermone omnium perfertur ad me, incredibilem tuam uirtutem, & fortitudinem esse, teq. nec animi, nec corporis laboribus defatigari. me miserum, te, ista uirtute, fide, probitate, humanitate, in tantas aerumnas propter me incidisse? Tulliolamq. nostram, ex quo patre tantas uoluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus? nam quid ego de Cicerone dicam? qui cum primum sapere coepit, acerbissimos dolores, miseriasq. percepit, quae si, ut tu scribis, fato facta putarem; ferrem paullo facilius: sed omnia sunt mea culpa commissa, qui ab ijs me amari putabam, qui inuidebant; eos non sequebar, qui petebant. quod si nostris consilijs nisi essemus; neque apud nos tantum ualuisset sermo aut stultorum amicorum, aut improborum: beatissimi uiueremus. nunc, quando sperare nos amici iubent; dabo operam, ne mea ualetudo tuo

ut pugnare potius, quam in exilium irem.

XX 2 labori